

A. 1598

1896/922

43

Hans ja wanapagan.

Rahwa jutud

Kawala-Hansu wiguritest
wanapaganaga.

Tartus.

Trülitub „Postimehe“ trülitokas.

1896.

Hans ja wanapagan.

Rahwa jutud Kawala-Hansu wiguritest
wanapaganaga.

Tartus.

Trükitud R. A. Hermannii kulu ja kirjadega.

1896.

ИЗДАНИЕ 1-е

ИЗДАНИЕ 1-е

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ. ЮРЬЕВЪ, 9 АПРѢЛЯ 1896Г.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

1954: 1173 v

ИЗДАНИЕ 1-е

Gesõna.

Hans ja wanapagan on meie rahwajuttude pailapsed. Waewalt leiad kedagi muud, kellest rahwajutud nii hää meelega räägiwad kui just neist ja kes nii palju nalja sünnitawad kui just need. Iga kord on aga ikka wanapagan see, kelle kulu pääl naerda saad. Smelikkude wärwidega maaliwad meile rahwajutud wanapagana filma ette: mehike on nii lollakas, et pane üsna imeks. Sellepärast Hansul kerge asi teda tüsata. Hansu tarkus wõi kawalus ei ole aga tihti Tartust toodud, waid ahju taga hautud, aga sellegi poolest ei saa loll wanapagan Hansu wiguritest midagi aru. Hans lööb alati wanapagana üle.

Gesolewad jutud on M. J. Eizeni koguist kofku korjatud ja trükki antud, aga just seda wiisi nagu neid sääl leiti ja nagu neid rahwa suust kirja pandud, seega siis ilma ühendawata sidea meta. Küll oleks tarwis olnud juttu jutu külge

liita, aga siis oleks raamatu trüffkiandja enant ehk vähem pidanud lugusid omalt poolt muutma. See muutmine käis ometi raamatu plaani wasta. Sellepärast ärgu pandagu imeks, kui mõned kohad täiesti ristiriidu lähewad, näituseks wana-paganat ühes jutus surra lastakse ja järgmises elab mees jällegi.

Mra trükitud on kõik sellekohased jutud, mõnes kohas ka tähtsamad teisendid. Siis poolest koguni kõlbmatad jutud pidiwad muidugi wälja jääma. Seiab lugeja mõnda auusa kumbe wasta käimata, enesele tutawat juttu Hansust ja wanast-paganast trüffimata olewat, olgu hää, kirjutagu üles ja saatu sinna kogusse, kust need jutud wälja kirjutatud.

Sulase otsimine.

Wanapaganal olnud hää koht. Siisgi elanud mehike naesega ja wanaemaga üsna wiletsat wiisi. Hulkunud teine mööda maailma ja jätnud kodused tööd kõik hooletusse. Kõik asjad jäänud majas üsna pilla, palla.

Ühel päewal ütelnud naene wanapaganale: „Wõta enesele õige sulane, kes ju maja asjad ära talitab. Sinust enesest ei saa ju maja talituses enam mingisugust abi!”

Wanapagan teisepoole nõuuga rahul. Kohe wasta: „Wõtame sulase. Aga kelle?”

Naene warsti õpetama: „Waata hoolega ette, et sa paha sulast ei võta. Ära võta pikemat kui ise oled. Pikem saaks sinust warsti wõidu. Ära võta ka lühemat. See ei jõuaks kõik meie tööd ära teha. Wõta enesefugune!”

Wanapagan sedamaid sulast otsima. Leidnud mehi misfugusid, aga üksigi ei kõlbanud talle. Mõni olnud talle pikem, mõni waksja wähem, mõni märksa jämedam, mõni palju peenem. Ei julgenud kellegiga kaupa sobitada. Oli ju eit käskinud enesefugust otsida.

Mõne päewa pärast juhtunud ometi mehe leidma, kes ei pikem ega lühem, ei paksem ega peenem olnud kui wanapagan.

Wanapagan warsti kaupa sobitama.

„Mis ju nimi on?“ küsinud wanapagan.

„Hans!“ wastanud wõõras. „Inimesed hüüawad mind aga „Kawalaks Hansuks.“

Wanapagan wasta: „No waat see on hää nimi. Riisugust meest läheb mulle tarwis.

Kas sa ei tahaks mulle sulaseks tulla?“

Hans wasta: „Miks mitte, kui kaupa saame.“

Wanapagan pärima: „Mis sa siis palgaks nõuad?“

Hans seletama. „Ei ma palju taha. Küll limit raha, sellega olen rahul!“

Wanapagan wasta: „Käsi siin! Kaup küps! Pääle kauba saad veel hääd kingitused!“

Hans omalt poolt: „Kaup küps siis!“

Wanapagan kiitlema: „Küll eit mind nüüd tänab, et nii hää sulase olen saanud. Mu enese sugune nii mis last olla! Mu tarkust peab igamees imeks panema!“

Sulase kauplemine.

R. Kuusik Amblast.

Hans oli waese saunamehe poeg, aga wirt ja agar igale tööle. Päälegi oli ta hästi ka-

wal, nii et keegi ta vastu ei saanud. Hans teenis kaua aega ühte peremeeft. Wiimaks sai Hansul teenimise himu otsa. Wõttis nõuiks oma käe pääl elama hakata.

Hans läks ühel päewal kõrtsi. Ostis wiina, hakkas rüüpama.

Korraga astus wanapagan uksest sisse. Waatas mehi ja ütles: „Ma käin ju mitu päewa enesele sulast otsimas, aga ei ole weel kedagi tublit meest leidnud. Kas ei taha keegi teist mulle sulaseks tulla?“

Hans tundis wanapagana ära. Kostas wanapagana jutu pääle: „Mina tulen siis küll sulle sulaseks, kui mulle külimitu wasttaaldrid ja teise hõberublakuksid aasta palgaks annad!“

Wanapagan wasta: „Miks ma 'p anna, kui kõik tööd ära teed!“

Hans jälle: „Küll töödega korda saab!“
Leppiswad kaubaga kokku.

Wanapagan ostis hääd liigud.

Hans läks kohe wanapagana seltsis wanapagana teenistusse.

Karuga ramnu katsumine.

R. Kuusik Umblast.

Esimesel päewal ütles wanapagan oma uuele sulasele: „Kuule Hans, mina olen sind küll oma teenistusse kaubelnud, aga ma ei tea,

kas sul ka jõudu on. Selle pärast oleks hää, kui me täna esiteks rammu katkustime!"

Hans wasta: „Mina olen tugewate meeste sugu! Minu wanal seitsmekümne aastasel isal on praegu rohkem rammu kui sinul!"

Wanapagan ütles: „Ei ma seda usu!"

Hans wasta: „Noh, kui ei usu, siis mine waata ise! Isa elab Käärikaewu kõrtsist kolm wersta eemal paksus kuuse metsas!"

Wanapagan koe: „Noh, et ma lähe waatama, kui suur rammumees sa isa on!"

Läksgi jedamaid Hansu isa Käärikaewu metsast üles otsima. Ei elanud Käärikaewu metsas aga Hansu isa, waid elas Käärikaewu metsas karu.

Wanapagan läks sinna, kuhu Hans juhatanud. Kuusikussse jõudes wanapagan hüüdma: „Wanamees, tule wälja, poeg käskis mind sinuga rammu katkuda!"

Kuusikus imetas emane karu poegi, isane istus pesa äärel. Wanapagana hüüdu kuuldes isane karu koe waatama, kes see rahurikkus on. Läks teisele toleda mõirgamisega wasta.

Wanapagan lootis oma rammu päale. Karu enese ees nähes, lõi mehikese süda araks. Wõttis nõuiks putkama panna. Aga liig hilja!

Karu sasis wanapagana ümbert kinni ja pigistas, nri et lundid ragisesiwad. Lugu kippus wiimaks õige firjaks minema.

Wanapagan hädas appi hüüdma: „Hans, mu auus sulane, tule appi! Su wanaija tapab mu ära!”

Karu pigistas wanapagana kovidid hästi ära. Viimaks pääsis wanapagan ometi karu käest putkama. Hakkas koju poole jooksuma. Ise aga wahtis jookstes üle öla tagasi, kas Hansu isa järele ei tule.

Koju jõudes tuli Hans õue wärawas wanapaganale wasta..

Hans kohe küsima: „Koh, kudas läks lugu minu wanaijaga?”

Wanapagan sõnuma: „Wõtaks find ja su isa! Ei oleks seda wõinud arwata, et wanal mehel nii palju jõudu! Enesel paks talwe kasukas seljas!”

Hans wasta: „Näed ja, et mull õigus on! Ets ma ole jõumeeeste sugu!”

Wõidu jooksmine.

R. Ruusik Amblast.

Teisel päewal ütles wanapagan Hansule: „Jõumeeeste seltsi ja oled küll, aga ega ja minu wasta jooksta jaks.”

Hans wasta: „Oh oh! Minu noorema wenna pisukene poeg siin ligidal lepinkus risttee ääres jooksebgi sinust mööda. Eht küll külm

mullu talwe ta tagumisi jalgu kosja käigul näpistas, on ta siiski mäledam kui sina!"

Wanapagan ütles: „Noh, eks me näe!"

Wanapagan koe noorema wenna pisukest poega otsima. Läks risttee äärde lepitusse. Hakkas hüüdma: „Pisikene pois, tule wõidu jooksuma!"

Jänes kuulis wanapagana hüüdmist. Pistis nagu tuul punuma, wanapagana eest mööda piki teed edasi.

Wanapagan ladus järele, nii mis maa müdises.

Jänes pööris paksu metsa.

Wanapagan putkas esiti ka järele. Mets oli aga väga paks, kiskus wanapagana filmad ja kõrwad lõhki.

Wanapagan jäi paksu tamme oksa juurde tukka pidi kinni. Rebis mees hulga aega, enne kui lahti sai. Läks kirudes koju.

Jänes aga lippas kus jeda ja teist.

Uitamine.

D. Bruhl Haljalast. (Metsikust.)

Teisel hommikul küsinud wanapagan: „Mis me täna hakkame tegema?"

Hans wasta: „Mis peremees pääle paneb, peab julane tegema!"

Wanapagan ütles: „Läheme õige metsa uiskama. Saame näha, kumbal walgum hää on!”

Läinud metsa.

Wanapagan uiganud nii, et kõik metsad ja mäed wasta warisenud.

Hans wõtnud suure kasewembla, wäänanud ära ja hakanud wõru punuma.

Wanapagan ütles: „Eks sa uika ometi kal!”

Hans wasta: „Lase ma teen wõru walmis ja panen sinu pähe. Kui ma uikan, pörub sinu pää muidu puruks!”

Hans teinud wõru walmis. Aga näe, wõru saanud liig suur. Hans teinud kiilud, hakanud kiilusid wahete taguma. Annud ühe hoobi ifka kiilu pihta, teise hoobi wanapagana pähe.

Wanapagan tekkis: „Ära tao! Ära tao! Lase uiskamine olla. Lähme parem koju!”

Läinudgi koju, ilma et Hans häält oled katunud.

Walistamine.

J. Karelson Tamsalust.

„Kuule Hans, katsume õige walistada! Saame näha, kumb meist kangem on walistamal” ütelnud wanapagan Hansule.

Wanapagan walistanud. Walistamine olnud nii wali, et maa jalgade all pörunud ja lehed puudest maha warisenud.

„Noh Hans, wilista sina nüüd oma kord!“ ütelnud wanapagan selle pääle Hansule.

Hans wasta: „Kui mina wilistan, pead sa oma filmad lastma kinni siduda! Muidu põruwad sul filmad pääluust wälja!“

Wanapagan sidunud filmad kinni. Ütelnud ise: „Wilista nüüd!“

Hans haaranud hää lepawembla kätte ja wirutanud sellega wanapaganale mööda pääd.

Wanapagan kishendama: „Küll, küll, Hans! Ara wilista enam! Mu filmad kargawad pääluust wälja, ehk nad küll kinni seotud on!“

Hans wasta: „Ääed nüüd, et ma sinust kõwemine wõin wilistada! Kui tahad, olen walmis sinuga weel wõitu katsuma!“

Ei, ei! Saab juba küll!“ ütelnud wanapagan.

Nuia wiskamine.

J. Viliénbach Raskwerest.

Korra kutsus wanapagan Hansu wõidu nuia wiskama. Ega Hans mees wasta tõrgu.

Hans wõtab kahe käega nuia warrest kinni nagu jõumees muistegi. Oles mehel õige punnimist olnud, kui nuiale tuule oles alla jaanud. Aga wõi ep temal seda tarwis tõsta oli. Hoiab kahe käega nuia warrest kinni, wahib ise taewa poole.

Wanapagan küsima: „Mis abi ja säält ülewelt ootad? Saada nui ometi minema!”

Hans rahuga wasta: „Dotan kuud pilwe tagant wälja tulewat!”

Wanapagan uuesti küsima: „Mis ja siis sest kuust ootad? Kas ja muidu ei näe?”

Hans uhkelt: „Näha wõin ma enam kui tarwis. Aga ma wiskan nuiä kuu pääle!”

Wanapagan pärima: „Mis ja taft siis sinna wiskad?”

Hans wasta: „Muidu wõib maha kukkudes mõnele kaela juhtuda ja seda wiisi pahandust teha!”

Wanapagan hädaldama: „Noh, aga kudas ja ta säält jälle kätte saad?”

Hans naerab: „Taga tõllakam! Kus teda säält weel kätte saab! Kuumi tal jääb hallitada küll, kas wiimse päewani!”

Wanapagan wõtab nuiä warrest kinni, ütleb Hansule: „Kuule Hans! See nui on isaiädest päritud armas mälestus. Jäta parem wiskamine katki!”

Hans wasta waidlema: „Ega seda ole! Wigaks sul siis hirwitada, et ma ei jassa wijata!”

Wanapagan wasta: „Ei! Wõidu luban sinule, kulla pai Hans!”

„Noh, kui asi nii hull, siis sündigu sinu tahtmine!“ ütles Hans ja laskis nuiä warrest lahti.

Wanapagan wiis nuiä kohe aita.

Kiwi wiskamine.

J. Karu Helmeft.

Hans ja wanapagan läinud korra metsa wõidu kiwa wiskama.

Läinud lõokese peast mööda. Hans wõtnud ilma wanapagana tähelepanemata lõokese finni.

Wanapagan wõtnud kiwi, wiisanud ülesse. Alles tunni pärast tulnud kiwi maha.

Nüüd fird Hansu käes.

Hans lasknud lõokese peost lahti. Lõokene lennanud kõrgesse taewa alla, kuni filmist kadunud.

Küll wanapagan oodanud Hansu kiwi mahasadamist, aga kiwi ei sadanud.

Hans ütelnud wiimaks: „Ega minu kiwi enam maha ei sada! Ma wiskasin ta pilwe pääle!“

Sõrmkooku wedamine.

M. J. Eifen Wigalast.

„Hans, tule hakkame sõrmkooku wedama!“ ütles wanapagan Hansule.

Hans wasta: „Hakkame!”

Wanapagan jälle: „Anna siis sõrm siia!”

Hans wasta: „Ei, wana wennas! Ei see täna lähe! Täna olen liig wäsinud. Aga homme taewa koidus ole platsis! Siis weame kas sõrme otjast!”

Wanapan nõuuga rahul.

Hans aga sedamaid sepa juurde raudkätt tellima. Sepp tegigi Hansule kohe kindasarnase raudkæe.

Teisel hommikul wara tõusis Hans ülesse ja tegi oma raudkinda tuliseks. Seni ilmus ka wanapoiss.

Wanapagan warsti kutsuma: „Tule nüüd ruttu sõrmkoogu wedama!”

Hans wasta: „Kohe, kohe! Barem on aga, kui kuusifusse läheme. Säl ei näe meid keegi. Siin mõiks mõni naerda, kui meie sõrmkoogu wedamist näeb.

Wanapagan wasta: Lähme kuusifusse!”

Läsiwad kuusifusse.

Kuusifus wanapagan ütlema: „Hakkame nüüd pääle!”

Hans wasta: Hakkame! Aga kas jaksab sinu sõrm ka wedada? Mül on tugew sõrm! Ma kardan, et mu sõrm su sõrme otjast ära tõmbab. Hakkad mulle siis weel pärast süüdi mõistma!”

Wanapagan wasta: „Ole mureta! Minu sõrm ei kardagi midagi!”

Hakkasiwad wedama. Hans pistis wanapaganale oma tulise raudkæe wasta. Pimedas ei märganud wanapagan midagi.

Wanapagan pani sõrme raudsõrme taha ja hakkas wedama. Raudsõrm põletas nii, et wanapagana sõrm iisna suitses. Wanapagan karjatas hirmsasti ja pistis sõrme suhu. Hüppas juure waluga ühe jala päält teise pääle.

"Eks ma ütelnud, et minusuguse mehega ei maksa sõrmtooku wedada!" naeris Hans.

Kæe pigistamine.

M. Tõnisson.

Wanapagan tulnud Hansu juurde ja küsinud: "Hakkame täna teineteise kätt pigistama. Kellel pigistamine walu ei tee, waid kes weel naerab, see wõidab. Aga kes karjub ega jõua pigistamist ära kannatada, see kaotab ja peab wõitjale kolm toopi hõbedat maksma."

Hans wastanud: "Täna on mul jaks wähe aega, aga tunahomme wõtame selle asja käsile!"

Nõnda asi jäänudgi.

Selle aja sees lastnud Hans omale raudkæed teha. Kui wõitlemine alganud, hüüdnud wanapagan kohe: "Di Hans, sul on täna õige mustad kæed!"

Hans wasta: "Jah, nõnda see on! Puhastasin tahmast ahjukerist. Kæed saiwad mustaks. Ei saanud aega enne puhastada, sest wõitlemise

aeg jõudis kätte. Aga ega nad sinulgi walgemad pole!"

"Noh olgu peale!" ütles wanapagan ja hakkab Hansu kätt pigistama. Pigistab ja pigistab mitu korda, aga Hans ei hakka sugugi karjuma, waid naerab kängesti.

Seda uähes lasseb wanapagan Hansu käälahti ja küsib: "Kas sa siis sugugi walu ei tundnud, kui ma pigistasin?"

Hans kostab: "Sa tead, töömehe käed on kõwad, need ei karda pigistamist. Hoopis teine lugu on aga laisfleja kättega!"

Wanapagan hüüab: "Noh, sa pead nägema, et ka mina ei karju, waid ainult naeran, kui sina pigistad. Säh, hakka pääle!"

Hans pigistab nüüd oma korda. Suba teisel pigistamisel tuleb wanapaganal wesi silma. Aga kui Hans kolmat korda pigistab, ei jõua wanapagan seda enam ära kannatada. Ta karjatab ja hüüab: "Küll saab! Küll saab! Bai Hans, lase lahti!"

Hans lasseb wastalise käälahti ja küsib: "Kas tahad ehk teise korra weel wõitu katsuma tulla?"

"Ei taha! Ei taha!" kostab wanapagan. Mafjab wõiduhinna ära ja pühib minema.

See toomine.

D. Hinzberg Tapalt.

Hans ja wanapagan teinud üheskoos õlut. Läänud kahekesi jõest toobriga wett tooma. Jõgi olnud tüki maad kaugel.

Wanapagan ütelnud, et ta wõida wäga kiiresti jooksta.

Hans wastanud: „Kui sa üksipäini toobri jõele wiiksid, siis ma sinust ikka mööda jookseksin. Kes aga enne jõele saab, peab jõe tühjaks jooma!“

„Minugi pärast! Mina wiin toobri!“ lubanud wanapagan. Wõtnud toobri õlale ja hakanud jõe poole jooksuma. Hans aga hüpanud toobrisse. Wanapagan ei näinud midagi.

Wanapagan jooksnud esimese tühinaga tüki maad. Tahtnud siis tagasi waadata, kas Hans kaugel. Hans kobistanud toobris.

Wanapagan arwanud, et Hans jookstes tuleb. Pannud ka jooksu. Suba olnud üsna higinine. Pidanud ju toobriga ühes ka Hansu kandma.

Tahtnud puhkama jääda. Hans kolistanud jälle. Jälle jooksnud wanapagan.

Saanud jõe ligi. Wanapagan ei jaksanud enam dieti seista. Näinud hüpanud Hans toobrist maha ja jooksnud jõe äärde.

Wanapagan ütles: „Oled sa aga tubli jooksjä! Mitte higinegi ei ole!“

„Haffa nüüd jõe tühjaks jooma!“ sundinud Hans.

Wanapagan joonud ja joonud, aga ei jõe wesi alanenud.

Wanapagan paluma: „Kulla Hans, ära sunni mind niipalju jooma!“

„Kui ei joo, pead üksipäini wee koju tasuma!“ ütelnud Hans.

„Häämeelega!“ wastanud wanapagan.

Nii saanud Hans kawaluse abil tööst lahti. Ei oleks ju jaksanud seda tööd teha.

Wee kandmine.

D. Hingenberg Tapalt.

Wanapagan tahtnud õlut teha. Wõtnud ilmatu juured kaelkoogud ja weepanged ja läinud wett tooma. Toonud paar korda. Siis pannud kaelkoogud jelsjast maha ja ütelnud Hansule:

„Mine nüüd, too ka paarid täied wett!“

Hans waadanud kaelkookusid ja juuri pangsid, katsumud õlale wõtta, aga need raskest mihirmus. Wisanud kaelkoogud maha ja ütelnud: „Haffan mina nüüd nende kibudega wett wadama ja aega wiitma. Lähem, toon kohe kaewu kõige täiega ära, siis on alati wett käepärast wõtta.“

Wanapagan seda kuuldes paluma: „Ära too, armas mees! See kaew on mulle kallis mälestus! Säält on ju mu isaijad wett toonud!“

Wõtnud panged, läinud ise wett tooma. Hans
jäänud koju ja naernud, kui wanapagan wett
wedanud.

Sõbuse tõstmine.

D. Hingenberg Tapalt.

Wanapagan ütelnud Hansule: „Täna hak-
kame rammu katsuma. Katsume, kumb rohkem
jaksab tõsta. Wõtame jeks halli täku. Kanne-
teise ümber järwe!“

Wanapagan toonud halli täku ja wõtnud
jalust finni, ehk loom küll wasta rabelenud.
Wanapagan wiinud täku tükk maad edasi. Wi-
maks lõpenud mehikesel jõud. Wanapagan pan-
nud higistades ja ähtides täku maha.

Hans pillkama: „Ennä meest! Nii natuke-
se jaksagi kanda. Waata, mina wõtan selle setuka
jalgade wahale ja käin korra ümber järwe, häda
mitte midagi!“

Hans hüppanud täku selga, sõitnud korra
ümber järwe.

Wõit jällegi Hansu.

Tundmata loom.

M. Tõnisson.

Korra kutsunud wanapagan Hansu jälle
enesega wõitlema. Wõidumees pidanud metsast

niisuguse looma wälja tooma, keda wastane ei tunne.

Hans olnud selle soowiga rahul. Ütelnud: „Ma annan esimese otsimise õiguse sinule. Mine ja too metšast niisugune loom wälja, keda ma ei tunne!“

Wanapagan läinud metša ja otsinud poole päewa. Wiimaks saanud ühe looma kätte ja wiinud wälja, mõteldes: Ega Hans keda ometi ei tunne!

Hans aga hüüdnud juba eemalt: „Tunnen küll, tunnen küll! See on määr!“

Nüüd otsimise kord Hansu käes.

Seni kui wanapagan metšas määra otsinud, oli Hans nõuu ju ära pidanud. Kutsunud sõbra, lastnud riided seljast ära wõtta ja määrinud siis keha meega ära. Selle järele puistanud udusulgi pääle. Need jäänud meega määritud ihu külge kõik kinni.

Kui paras aeg tulnud, läinud Hans metša äärde ja lastnud oma imelikult eluka jäält wälja tulla. See tulnud tagurpidi neljakäpakile ronides metšast wälja.

Wanapagan waatanud ja imestanud.

Wiimaks hüüdnud: „Hans, Hans! Niisugust looma ei ole ole ma weel näinud! Seda ma tõesti ei tunne! Võit jällegi sinu!“

Mugu puurimine.

J. Karu Helmeist.

Korra ütelnud wanapagan Hansule: „Hans poeg, läheme homme metša puioherdiga aukusid lastma. Katsume, kumb enne puu sisse augu saab!“

Wanapagan heitnud puhkama.

Hans läinud metša, lastnud raudoherdiga augu puust läbi ja pannud koore augu pääle.

Teisel päewal läinud wanapagan ja Hans aukusid puurima.

Küll wanapagan puurinud, et pea märg otšas, aga ei saanud auku sisse.

Hans jorganud koore augu eest ära. Auk puust läbi.

Wõit jälle Hansu käes.

Mugu tegemine.

J. Neublau Jootmalt.

Teisel hommikul wõtab Hans kangi ja labida kätte ja hakkab õue pääl kaewu kaewama. Mõõdab kaewu suuruse wälja, ajab mulla kaewu koha päält ära ja taob sügawa augu kiwide wahelt alla. Kang läts puhas sisse.

Wanapagan tuleb, kulla kotid seljas, ütleb: „Siin on sinu eilane kihlwedu! Aga mis auku sa siia hakkad kaewama!“

Hans wasta: „Tahtsin raha auku hakata tegema. Sinu käest wõitsin kolm tündrit kulda.

Raefel pisikene poeg; selle tarwis rahwa käest ka hamba raha korjata. Varemata kohta ma ei tea, kui pean sügawa augu tegema. Wõtaksin sinugi appi, aga mis sina jaksad raha augu kallal teha."

Wanapagan pahandama: „Mina ei jaks teha? Too see kang siia, ma tahan ta üle pää siia kiwide sisse lüüa!"

Hans wasta: „Ei, weame kihla!"

Wanapagan jälle: „Kihla ma täna ei wea! Katsume muidu lüüa!"

Hans aga: „Muidu ma lööma ei hakka. Kui kihla tahad wedada, siis lööme!"

Wanapagan wasta: „Noh, weame siis pääle! Kui sina wõidad, saad oma kulla tagasi. Aga kui mina wõidan, pead mulle selle raha augu walmis tegema. Kas oled sellega rahul?"

Wanapagan mõtleb ja ütleb: „Kui sina wõidad, toon sulle wiis tiindrit kulda. Aga kui mina wõidan, annad oma pisikese poja minule!"

Hans wasta: „Noh, olgu minugi pärast! Säh, lööme käed!"

Käed saiwad löödud. Wanapagan wõtab kangi. „See on natukene pisikene." Läheb juuremat kangi tooma.

Hans taob selle ajaga teise sügawa augu teine poole kaewu serwa kiwide wahese. Ajab pisikese kiwa augu pääle, et wanapagan auku ei näeks.

Wanapagan tuleb tagasi, kang nagu selg-
puu seljas.

Hans ütleb: „Noh, hakkame pööle!”

Wanapagan löi poole kangi pae sisse.

Hans küsima: „Kas sa sügavamale ei
saagi? Ma tahan lüüa, nõnda et kang teine
pool maad wälja tuleb!”

Sa löi nii et kang kadus.

Hans uuesti ütlema: „Ei sinust ikka meest
midagi. Poole kangi saidgi maa sisse. Aga
waata, minu kang läheb praegu weel maa sees
edasi!”

Wanapagan paluma: „Lööme teist korda
weel!”

Hans wasta: „Kellega ma enam löön.
Taon jeda wiisi kõik kanged maa põhja!”

Wanapagan uuesti: „Ole häa mees,
lööme weel teist korda!”

Hans läheb, toob uue kangi, ütleb: „Noh
löö, aga löö uus auk!”

Wanapagan lööb kõigest jõuust. Kangi
ots jäi aga ikka weel maast wälja.

Hans ütlema: „Too, ma löön sinu kan-
giga nõnda, et sa jeda kangi eladesgi ei näe!”

Wanapagan wasta: „Ei, ei, löö aga oma
kangiga! See on mu isaija kang. See on
mull wäga kallid!”

Hans lööb teise enne tehtud auku. Kang
jällegi kadunud.

Wanapagan ütles: „Sinu suguse mehega ei masta kaubelda, sinul on kole jõud!“

Hansul wiis tündrit kulda jälle teenitud.

Hans lastis kulla kotid aita teiste kottide juurde panna ja ütles: „Kahetse tündrit kulda kui maast leitud!“

Bulga tegemine.

J. Ekemann Tapalt.

Hans lastnud enesele uue kirwe teha. Kat-
sunud, kas uus kirves ka lõikab. Sellepärast
raimunud muidu ühe puu kallal.

Wanapagan tulnud sinna ja küsinud: „Koh
Hans, mis sa nüüd sellest puust teed?“

Hans wasta: „Teen küsija p— pulka!
Mis üle jääb, taon pääläest sisse!“

Wanapagan paluma: „Pai Hans, ära
minule jeda tee!“

„Sinule neh!“ kostnud Hans. „Sina ju
küsisid ja küsijale just saab!“

Wanapagan hirmuga: „Ära minule tao!
Ma toon sulle tündri täie kulda!“

„Koh, minugi pärast!“ ütles Hans. „Kui
sa tündri kulda tood, siis jääb prunt tagumata.
Ei too sa aga, taon prundi ette!“

Wanapagan läinud kulda tooma.

Hans wiinud selle aja sees tündri keldri
laele ja lõõnud põhja poolest saadik alt ära.
Seadnud siis tündri keldri augu pääle. Saanud

sellega valmis, tulnudgi wanapagan, juur kulla kott seljas.

Hans kutsunud wanapagana keldri laele ja käsfinud kulda tündrisse puistata.

Wanapagan puistanud kulla tündrisse. Ainult tündri põhja pääle jäänud mõned kulla tüfid.

Wanapagan ehmatanud ära. Ütelnud Hansule: „Mis lugu see on? Mina toon kolme tündri oja kulda ja ei saa weerandgi täis!”

Hans wasta: „Ega see nalja asi ei ole, et forraga tündri kulda tood. Lubasid aga tündri kulda tuua! Kui ei too, taon prundi sinna, kuhu lubasin!”

Wanapagan paluma: „Noh, ära prundi tagumiseaga nii hädalda! Mull on kulda veel küll! Lähen toon, et tünder peab täis saama!”

Lätsgi.

Hans toimetab selle aja sees nii palju kulda tuppä kui jõudis. Natukese aja pärast tuleb wanapagan, poole rohkem kulda kotis kui esimese korra. Puistab kulla tündrisse, aga ei paremat lugu ühtegi.

„Mäed ja nüüd!” ütleb Hans. „See ei ole nalja asi tündrit kulda tuua! Mine aga, too veel!”

Wanapagan läheb. Tuleb natukese aja pärast tagasi, hulk kulda kufil. Puistab tündrisse. Aga ei tünder saa täis; kuld, jookseb alla keldrisse.

Wanapagan paluma: „Kulla Hans! Enam kulda koju ei jäänud! Waewalt mati oša ehk on!”

Hans wasta: „Ega siis aita muu asi, kui taon prundi ette!”

Wanapagan paluma: „Ära jeda hirmust tegu tee! Pane mind mis tahes tegema, kõik teen hää meelega!”

Hans naerab: „Mis sinu sugune laiskworst ka teeb! Küllap null tööd oleks, kui sinust aga tegijat oleks!”

Wanapagan juurustab: „Ah, mina ei tee! Anna aga tööd! Sa pead nägema, kudas töö minu suguse mehe käes käib!”

Hans wasta: „Noh, hää küll! Mine forista wäljalt kiwid koku; kui need õhtuks koos ei ole, taon sinule prundi ette!”

Wanapagan läheb, kangutab juured kiwid maa jeeft wälja, tassib hunikusse. Öhtu tuleb Hansu juurde, ütleb, et töö tehtud.

Hans läheb waatama. Ongi tõsi. Kõik juured kiwid hunikus. Hansul hää meel, et kiwid nii hõlpsasti koku saiwad. Tahab aga wanapoissi tüsjata. Ütleb: „Suured kiwid on küll koos. Aga ma ütlesin, et kõik kiwid pead ära korjama. Wäikesed on kõik alles põllul! Läheme koju, sääls taon sulle prundi ette!”

Wanapagan hädaldama: „Ära jeda tee! Parema hakkame midagi wõidu tegema!”

Hans wasta: „Minugi pärast! Aga mis?”

„Hakame kiwa pigistama!“ ütles wana-
pagan.

Hakasiwad pigistama. Wõit jälle Hansu.
Aga weel ei lastnud wanapagan prunti
taguda. Tahtis weel korra wõitu katsuda.

„Üks ta kõik!“ ütles Hans. „Kumb kõr-
gemale wiskab, see on peremees ja teeb teisega
mis tahab!“

Wanapagan sellega ühes nõuus.

Hans käskima: „Wiska sina enne!“

Wanapagan wõttis kiwi, wiskas. Kiwi
läks ilmatu kõrgele. Langes alles tüki aja pä-
rast maha.

Nüüd tuli kord Hansu kätte.

Hans wõttis kiwi. Ütles ise: „Ma wis-
kan nii, et kiwi enam tagasi ei tulegi!“

Hans siis wiskama, pillas aga meelega
kiwi salamahiti üle öla maha.

Wanapagan wahtis, et filmad pungis pääs,
aga ei näinud kiwi.

Hans ütles, et kiwi nii kõrgesse wisatud,
et enam ei näegi.

Dotasiwad kiwi mahakukkumist, aga as-
jata kõik.

Wiimaks Hans ütles: „Nüüd ja näed,
et ma olen wõitnud! Enam ei aita, prundi
saad!“

Wanapagan tahtis weel wastata, aga kuu-
lis müristamist. Waatas ringi, küsis kohe:
„Aita, armas Hans! Kuhu lähen ma warjule!“

Kuule, Pikker tuleb! See on minu kõige suurem waenlane. Soia mind Pikre cest!"

Hans wasta: „Kulla sõber! ei mul nii sugust kohta ole, kuhu Pikker ei pääse!"

Juba sähwasiwad wälgud. Otsekohe wanapoisi pihta.

Wanapagan hüüdma: „Ma pean põgenema! Lähem meresse warjule!"

Pani nagu nool minema. Wälgud kannul.

Hans aga oli rõõmus, et hõlpsalt nii palju kulda saanud.

J. Böttcheri suust.

Kaewu kaewamine.

Hans ja wanapagan käinud korra heinamaal. Wanapaganale tulnud janu.

Hans kohe ütlema: „Eks kaewa kaew, küll siis juua saad!"

Wanapagan wasta: „Kerge ütelda, aga raske täita!"

Hans aga: „Mis? Raske täita? Mul tühi asi kaewu kaewada!"

Wanapagan jälle: „Mis sa tühja räägid? Ei ma seda usu!"

Hans aga: „Kui ei usu, weame kihla! Minu kaew enne walmis kui sul!"

Wanapagan kohe: „Weame!"

Hans: „Koti kulla pääle!"

Wanapagan: „Minugi poolest!"

Wedasimad fihla.

Wanapagan üttema: „Noh, hakkame siis kaewu kaewama!”

Hans wasta: „Ei siin! Siin ritume iluja heinamaa ära. Parem läheme karjamaale, kaewame jäl!”

Wanapagan jes nõuus. Läksiwad karjamaale.

Hans oli karjamaal wana kaewu leidnud. Kaewu leides Hans kohe arwama, et sellega wanapaganat wõib petta. Katnud kaewu kuuße okstega päält kinni ja ajanud mulda pääle.

Sinna kaewu juurde wiinud Hans wana pagana.

Wanapagan wisanud kuuße seljast, hakanud särge wael tööle. Hans aga istunud kiwi otjas ja naernud.

Wanapagan küsima: „Hans, pojuke, miks sa ei kaewa?”

Hans wasta: „Aega küll! Puhkan enne kui tööle hakan!”

Wanapagan kaewis ja kaewis. Higi jooksis sirinal mööda otjaesist maha. Tuba jõudis nii sügawasse, et enam ei näinud, mis Hans tegi.

Hans kohe ametisse. Muld okste päält, okjad kaewu päält. Kaew walmis, wett täis.

Hans pilkama: „Peremees, kas kaew walmis?”

Wanapagan wasta: „Mis walmis! Higi joofsef sirinal mööda otsaesist maha, aga kaewu ei tule wee piiskagi!“

Hans koehe: „Minu kaew ammu walmis. Ammu ka wett täis!“

Wanapagan jälle: „Ara waleta! Ei see wõi olla!“

Hans üttelema: „Kui ei usu, waata!“

Wanapagan tuleb waatama. Waatab: kaew walmis, wett täis. Wanapagan möödab kaewu sügawust. Nii sügaw, et põhja ei leiagi!

„Oled aga mees küll!“ kiidab wanapagan. „Mina teen tööd, pää märg otsas, ja istud maas, kaew walmis!“

Hansul kott kulda jälle teenitud.

Heina niitmine.

J. Karu Helmest.

Wanapagan ütelnud Hansule: „Lähme heinamaale, katsume, kumba wikat ise enam niidab!“

Wanapagan lastnud enesele mehise wikati teha.

Hans niisama.

Läinud mõlemad heinamaale. Teine wõtnud enesele, teine enesele tüki heinamaad, lõõnud teine oma, teine oma wikati püsti ja heitnud ise magama.

Hans oodanud niikaua kui wanapagan magama jäänud. Tõusnud siis maast ülesse, wõtnud wifati, niitnud oma heina maha ja heitnud selle pääle jälle magama.

Ülesse ärgates näinud wanapagan imestades, et Hansu wifat heina kõik maha niitnud, wanapagana wifat mitte kõrtgi.

Hansul jälle wõit.

Punde ladumine.

J. Reublan Umbra kihelkonnast.

Ühel hommikul wõtab Hans firwe kätte, läheb metsa puid raiuma. Rainub kuuse maha, istub kuuse tüwi pääle, hakkab piipu panema.

Korraga tuleb wanapagan sinna ja küsib: „Mis sa teed siin?“

Hans wasta: „Tahtsin puid raiuma hakata. Nõnda kui ma esimese hoopu löin, sulas firwes warre otja ära!“

Wanapagan küsima: „Koh, kellega sa siis selle puu maha raiusid?“

Hans kohe: „Räkkisin oma aadrirauaga selle maha. Mõttlesin, et oletsin sind tellinud raiuma, aga näen, et sa oled nõnda kängu kistud. Häda käes, et weel püsti seisad!“

Wanapagan pahandama: „Mina? Mina ei peats jaksama? Waata, kudas need kuused kukuvad!“

Wanapagan rainuma. Andis hoobi, kuf-
kus kuuf.

Hans nägi, et võimata puid sülda laduda.
Oleks wiis meest olnud tarwis laduma.

Hans ütlema: „Ma hakkaksin küll puid
sülda laduma, aga mis siin laduda saab! Ega
sina jõua mehe eest tööd teha?“

Wanapagan wasta: „Mina ei jõua mehe
eest tööd teha?“

Hans jälle: „Ei jõua. Weame kihla! Kat-
sume, kumb meist ennem sada sülda puid wal-
mis saab.“

Wanapagan kohe: „Minugi pärast. Kui
sa kaotad, maksad mulle 50 muumfiga, aga kui
mina kaotan, maksan sulle kolm tiindrit kulda.
Kas oled sellega rahul?“

Hans wasta: „Olen küll!“

Käed saiwad löödud.

Hans ütlema: „Ma lähen enne veel kodu
waatama. Mul jäi naene nurgawoodi. Toon
enesele parema kirwe.“

Wanapagan hakkas wiha pärast puid maha
wirutama. Maa põrus, kui hoobi andis.

Hans pani suure Wene kirwele sülla pikkuse
warre taha, läks sinna ligidale rainunud puusül-
dade juurde ja hakkas säääl paugutama, nii mis
mets laskus.

Shtu eel läheb Hans wanapagana juurde,
pika warrega kirwes seljas. Küsib: „Kas sai“

ju valmis? Minu sada sülda on ju kõik
jüllas!"

Wanapagan wasta: „Wiimast sülda toon
praegu!"

Hans küsima: „Ega sa aga vähem raiunud,
et nii ruttu jõudsid?"

Wanapagan wasta: „Ei raiunud!"

Esiti loeti wanapagana jüllad ära. Sada
sülda täis. Siis mindi Hansu sülda lugema.
Ka täis.

Hans ütleva: „Mina olen wõitnud kolm
tündrit sülda. Mina sain puud enne valmis!"

Wanapagan ütleva: „See on ime, kuidas
sa jelle pisikesse firwega enne jõudsid! Pikk wars
on firwel ometi!"

Hans wasta: „Ega ta enne nii pisike ol-
nud! Range raiumisega kulus pisikeseks!"

Wanapagan ütleva: „Jah, sa oled kihlweo
wõitnud! Homme toon kulla!"

Wanapagan pani plagades minema. Hans
naeris, et wanapagan aru ei saanud, kuidas ta
enne metšas raiunud puusülda oma päewatööks
tunnistas.

Suntide lugemine.

H. Pihlap W. Wõidust.

Wanapagan läinud Hansuga metša kuuski
stutamise jaoks koju tooma. Metša saades ha-

kanud wanapagan kohe palgi jämedusi kuuski maast ülesse kiskuma.

Hans mõelnud: Mis mina nüüd teen? Kohe tulnud hää nõuu meelde. Hakanud kahe käega kõhtu finni hoides kõhumalu kaebama ja wisanud eunast pikali maha.

Wanapagan kohe küsima: „Koh Hans poeg, mis sul nüüd on?”

Hans wasta: „Mul lõiwad praegu kanged pistjad kõhtu. Ei wõi ennast enam sugugi liigutada!”

Wanapagan ütleva: „Kui lugu nii, wõid seni sirutada kuni ma kuused ülesse katkun!”

Hans waadanud nüüd naerdes pikali maas, kudas wanapagan kuuski ülesse tirinud, nii et hambad juus risti.

Wiimaks saanud woor walmis. Wanapagan sidunud kuused jämedate ahelatega kokku. Käskinud Hansu tulla ja wedama hakata.

Hans wasta: „Ei, peremees peab ikka ees käima! Mina liükkan takka järele!”

Wanapagan kohe: „Tah Hans, sul on õigus! Pidin ära muustama, et peremees olen!”

Wanapagan wõtnud ahela otja õlale ja käskinud Hansu takka liükata.

Hans aga karanud kuuskede pääle ja pidanud käega otstest finni. Naernud ise wanapaganat. Wanapagan tirinud kuuse koormat, nii et habe auranud.

Läinud tüüki maad edasi. Wanapagan üt-
lema: „Hans poeg, tõuka tugavasti! Küll on
raske tõmmata!”

Hans ei pannud wanapagana rääkimist tä-
helegi. Hakanud iseeneses lugema: „1, 2, 3,
4, 5,”

Saanud mõne kümne ära lugenud, küsinud
wanapagan: „Hans poeg, mis ja loed jääl?”

Hans kostnud wiivitades: Ei suuremat mi-
dagi! Hää parw hunta tuleb meile metlast
järele!”

Waewalt Hansul sõna juust, kui wanapa-
gan nii kiiresti punuma pannud, et maa põru-
nud. Ei olnud enam aega üle öla tagasi waa-
data. Kuuse koorm lõõnud kakskümmend wiis
taga. Hans jõudnud suure waewaga ennast
kuuskeste pääl finni hoida.

Sedawiisi tormanud wanapagan koju. Suure
rutuga ei olnud aega ette waadata. Põrganud
wasta kambri nurka ja lõõnud pää lõhki.

Hans toonud külma wett, walanud wana-
paganale pähe. Warsti olnud wanapagan jälle
jalul.

Wanapagan küsima: „Hans, kuidas ja oma
haige kõhuga nii ruttu süia jäid?”

Hans wasta: „Eks olnud waene. Andis
hää wati küll! Aga mis sinna parata. Peab
ära kannatama!”

Puu wedamine.

J. Lillienbach Rätivereft.

Wanapagan läks Hansuga metsast puid tooma. Kumbgi pidi suure puu maha raiuma ja siis torraga koju wiima. Läksiwad mõlemad metsa, kirked õlal.

Wanapagan hakkas tugewat puud maha sügema. Hans pidi teise kallale asuma. Ilma kavaluseta oleks Hans hädasje jäänud. Aga Hansul oli nupp otjas.

Hans wirutas kirwe kiwisje, nii et sädemed lendasiwad. Tera eest läinud, ei enam hakkamist ühtigi.

Hans wanapaganat tellima: „Kulla pere-mees, ole hää, laena mulle oma kirwest! Kiwi nurjatu oli ees. Võin kogemata kiwisje, kirwe tera eest ära!“

Mis wanapagangi õnnetuse wasta wõis! Aga oma kirwest wanapagan Hansu kätte ei andnud. Ütles: „Parem lõõn ise su puu maha kui oma terawa kirwe sinu kätte mürida annan!“

Sa raiusgi ise Hansu puu maha. „Kudas on kergem puud koju wedada, kas latw wõi tüwik ees?“ küsis wanapagan enne minema hakkamist.

Hans wasta: „Eks ja latju, kumb ots kergem on, kas latw wõi tüwik. Mina wean ladwa iffa ees!“

Wanapagan kohe katsuma.

Ütleb ise: „Jah õige küll! Latw on tergem! Kumb meist nüüd eel läheb, sina wõi mina?“

Hans wasta: „Kuhu ja selle küüruga lähed: julane ees, peremees taga. Seda naeraksiwad kõik küla seadgi! See on muidugi mõista, et peremees ees läheb!“

Wanapagan kärmesti: „Jah, õige küll! Lase ma lähen ees!“

Hans lööb kirwe puu sisse, üteldes: „Kes enne koju saamißt tagasi waatab, sel löö kohe pää otjast maha!“

Wanapagan juba puu ees walmis minemas. Kuuleb seda käsku, ei tohi enam tagasi waadata. Ütleb Hansule: „Kas sul nii sõnakas kirwes on, et kohe käsku täidab?“

„Kui ei usu, tee proowi! Waata tagasi!“ hirwitas Hans.

„Koh, miks ma nüüd ei usu! Aga miks sa siis seda kirwest nii wiisi käskisid?“

Hans seletab: „See on minu wanaisa kirwes. Tema ütles alati seda wiisi, kui hakkas metjast puudega koju minema. Mul tuli ka pool kogemata see sõna suust. Aga nüüd ei aita enam enne kui kodu. Ehk mis meil siis tagasiwahtimist ongi!“

Selle aja sees oli Hans oma tüwiku wanapagana puu pääle tassinud. See oli üzna selle juures. Istus ise wanapagana puu pääle, wõt-

tis tugewasti oma puust finni ja ütles: „Väheme siis pääle!”

Wanapagan läks Hansule ilma teadmata prii küüti tehes koju. Kodu õue pääl küsib: „Koh Hans, kas nüüd võib tagasi waadata?”

Hans astub puu päält maha, wõtab kirwe kätte, ütleb: „Küll võib!”

Seda wiisi sai Hans poole waewaga oma päewa töö tehtud.

Wiuli puu toomine.

D. Hinzenberg Tapalt.

Wanapagana eluase olnud Matsi järwe ääres.

Wanapagan läinud Hansuga kahekesi metsa wiuli puud tooma. Hans rääkinud enne wanapaganale, et wiuli puud tarwis metsast kõige okstega koju tuua.

Wanapagan raiunud hää juure kuuse maha. Ütelnud Hansule: „Mikspärast me' siis kõige okstega peame wiima? Ilma oksteta oleks ometi fergem!”

Hans wasta: „Ennäh meest! Kardab, et see piiruke puu talle raskeks läheb. Kui puu ilma oksteta koju wead, ei helise sest puust tehtud wiul hästi. Wiid okstega, saab wiul iga pidi hää! Kui nii väga raskust kardad, siis mine, hakka ladwast finni. Mina tõukan tüüfist!”

Wanapagan jasinud tüükaft kinni, hakanud wedama. Küll olnud raske. Wedanud nii, et kiwid jalgade all kildudeks läinud.

Jäänud wiimaks lõõtsutades seisma. Wadanud tagasi, näinud: Hans korjanud maast kiwa.

Wanapagan küsima: „Mis ja nende kiwidega hakad tegema?“

Hans wasta: „Wistan kiwi katkitallajale filma, kui tagasi waatab!“

Ruttu hakanud wanapagan puu ladwast kinni. Läänud nii mis tolm taga. Hans karanud kaksiti puitüüwi pääle ja sõitnud nii wiisi lohinal koju.

Jauna tegemine.

J. Ekemann Tapatl.

Hans läinud korra metsa palka raiuma. Tahtnud wihtlemise jauna teha.

Wanapagan tulnud ta juurde ja küsinud: „Hans, mis ja raiud?“

Hans wasta: Raiun palka! Tahan wihtlemise jauna teha!“

Wanapagan kiitnud nõuu taga. Ütelnud: „Tee aga häa tubli saun. Ma tahan ka wihelda! Kondid walutawad kängesti! Wiimati sain Piskeri käest pörutada. Ehk annawad leilis järele!“

Hans aga: „Hää on küll käskida, aga sa pead ise ka abiks olema. Esiiti aita palgid koju

wiia. Siis on sinu mure, et kerisje kiwid muretsjed. Neid ei saa muialt kui Hiiumaalt!"

Wanapagan oli selle kaubaga rahul. Nad raiusiwad palgid maha. Wanapagan wedas koju. Hans aitas kunje ladwa wanapoisi õlale, ise istus taha ja sõitis nõnda koju.

Nii wedas wanapagan kõik palgid koju.

Saiwad jauna walmis, lāssiwad Hiiumaalt kerise kiwa tooma. Hans otsis seks õige suured kiwi-mürakad. Wanapagan wedas need ära.

Lāssiwad firiku ligidale. Hans wanapaganale ütlemä: "Läheme õige kord ka Hiiumaalt kirikut vaatama!"

Wanapagan wasta: "Ei ma kirikusse tule! Seegi on mull ju wasta meelt, kui sa kiriku nime nimetad!"

Aga Hans ei jätnud järele, waid ajas nii kama pääle kuni wanafene lubas minna, ometi ainult firiku torni.

Lāssiwad firiku torni ja waatasiwad Hiiumaad ringi.

Wanapagan waatas ja ütles: "On aga kaunis kõrge!"

Hans wasta: "Mis kõrgus see suuremat on! Ma wõin siit alla hüppata!"

Wanapagan ei taha uskuda.

Hans aga: "Küll hüppan!"

Wanapagan ütlemä: "Kui sina siit alla hüppad, tahan mina seda ka teha!"

Hans naerab: „Sina ei hüppa! Sina oled argpüks!“

Wanapagan wihastab, et Hans temale argpüks ütleb. Suurustab: „Eks katsume proowi!“

Hans wõtab kuue seljast, läheb luugi augu serwa pääle ja ütleb: „Tule järele!“

Ütleb ja wiskab kuue alla.

Wanapagan ei saa aru. Arwab, et Hans ju hüppas. Lendab luugi august alla kuue järele. Põrutas haiged kondid weel enam ära.

Hans aga ülewalt: „Kuhu ja nii kauaks jääb? Mina ammugi jälle ülewal!“

Wanapagan aga ägas maas ja palus Hansu alla tulla, sest et tal fange walu olla.

Hans läks alla ja naeris: „Oh sina räbal! Mis see ka mehele teeb fiit alla hüpata! Näed ja nüüd, et minu kõrwas alles poisike oled!“

Tüki aja pärast tabis wanapagan wigates maast ülesse. Palus Hansu, et nad koju läheksiwad.

Hans ütles: „Minugi poolest läheme koju, aga ega kerise kiwid kõik weel koos ole. Neid pead weel koju wiima, et wihelda saaksime!“

Dhates wõttis wanapagan kiwid selga ja tassis turjal koju.

Hans küttis ahju ära. Läks wanapaganaga wihitlema. Enne tegi aga Hans traadist wiha, tegi tules punaseks ja hakas jellega wanapagana selga wihitlema.

Wanapagan rööbis kolebasti. Hans aga kraapis seda enam ta selga. Viimaks jooksis wanapagan kisaaga saumast välja. Ei tulnud enam tagasi.

Karla Hintseli suust.

Hiire püüdmine.

D. Hingenberg Tapalt.

Wanapagan ja Hans waielnud korra kangesti. Wanapagan lubanud kassi osawusega hiire kiini püüda, enne kui hiir august välja tulles uuesti saab auku jooksta. Hans selle wastu lubanud poole tunniga sülla sügawusest kuldputuka palja käega välja kraapida.

Teinud siis kindla kauba, et see, kes oma tööd toime ei saada, oma hinge teisele annab.

Järgmisel päeval pidanud proowi tegema.

Hans hakanud ju õhtu ametisse. Kaewanud sülla sügawuse augu, pannud sinna kuldputuka ja täitnud siis augu koheda mullaga täis.

Teisel päeval hakanud mõlemad ametisse. Wanapagan istunud tuppä hiire augu äärde, Hans aga hakanud õues kättega agarasti siblimä.

Enne kui pool tundi mööda läinud, olnud Hansul kuldputukas käes. Tõtanud sellega kohe tuppä, kus paharett hiiri ootanud. Paari korra olla küll tabanud, aga hiir tormanud wanapagana liigutamist kuuldes kohe auku tagasi.

Wanapagan ei uskunud, et Hans oma töö nii ruttu valmis teinud.

Läinud vaatama. Eks olegi aaf valmis. Just sülla sügawune.

Hans nõudma: „Koh, anna nüüd hing siia!“

Wanapagan paluma: „Pai Hans, jäta hing mulle! Ma annan sulle palju rikkust ja raha“.

Hans waielnud wasta: „Rikkust ma ei taha. Anna aga hing!“

Wanapagan palunud: „Anna mulle üks päewgi aega, kuni ma oma asjad ära toimetan. Minna poegade hinged sulle pandiks. Siis wõid julgesti loota, et tagasi tulen!“

Hans wõtnud wanapagana poegade hinged karbiga wastu ja läinud wanapagana koju. Kõõlunud poegade käest, kus wanapagana warandus seisab. Ei pojad tahtnud juhutada.

Hans piinanud karbis olewaid hingesid, kuni pojad ülesse tunnistanud. Siis pigistanud karpi nii kawa kuni wanapagana pojad ära surunud. Wõtnud nende waranduse, wiinud omale.

Wanapagan leidnud pojad surunud olewat. Ei julgenud enam Hansu ligigi minna. Kartnud, et Hans temagi ära tapab.

J. Rättsaku suust.

Söömine.

J. Karu Helmeist.

Korra läinud wanapagan ja Hans sööma. Wanapagan andnud leiwafoorikud Hansule, ise aga söönud siisu.

Hansul läinud pääle söögi kõht warsti tüh-
jaks. Hans aga ei lausunud sest midagi.

Viimaks wanapagan küsima: „Hans poeg, kas kõht tühi ei ole?“

Hans wasta: „Ei tunnegi veel, peremees, sest foorikud hakkawad alles lignema!“

Läinud jälle sööma.

Nüüd andnud wanapagan siisu Hansule, ise aga söönud foorikuid.

Hans söönud kõhu tublisti täis. Nälg kadunud.

Pähkli söömine.

J. Seland Jõhwiist.

Hans korjanud metsast talwets pähklid. Söönud ühel õhtul pähklid. Wanapagan tulnud Hansu juurde.

Wanapagan küsima: „Kulla poeg Hans, mis nüüd sööd?“

Hans wasta: „Pähkleid söön!“

Wanapagan jälle: „Hans hää poeg, anna mulle ka!“

Hans kohe: „Ega ma teela! kui aga ham-
mas pääle hakkab!“

Wanapagan wasta: „Ära seda kardda. Mul on õige hääd hambad suus!“

Hans mõtlema: Mis ma nüüd teen! Annan talle pähkleid, ega ta siis enne järele jätta kui wiimne pähkel kotist mofas. Tuli siis hää nõuu meelde. Oli hiljuti koti täie tinakuulisiid walanud. Neid tahtis wanapaganale närida anda.

Hans tõi kuuli koti wälja.

Wanapagan sai kotti nähes rõõmsaks. ütles: „Oh kulla poeg Hans, jellest kotist saame õhtu otša närida!“

Wanapagan wõttis suure peo täie tina kuulisiid, pistis korraga suhu ja hakkas katti hammustama. Pigistas nii et tuli silmist wäljas, aga ei saa pähkleid nii katti nagu Hans.

Wanapagan küsima: „Kulla poeg Hans, kudas sa oma pähkleid nii hõlpsasti katti hammustad? Mina ei saa!“

Hans wasta: „Mis neist tühjist paljastest ta mehel hammustada saab!“

Wanapagan jälle: „Mina pigistan nii, et lõualuud tuld lõowad, aga katti ma neid ei saa! Nagu näen, ei ole see töö sinu hamba all ühtigi! Lõowa poisjs sa oled!“

Wanapagan jättis pähkli närimise järele ega tulnud enam Hansu käest pähkleid nõudma.

Pool aastane jõötmine.

D. Saabas Hallistest.

Korra teinud rehepapp Hans ja wanapagan kauba, et teine jõödab teist poole aastat.

Hääkene küll, rehepapp palub, et wanapagan teda enne jõödaiks. Wanapagan lubab. Hans elab nagu mees wanapagana kulu pääl. Wanapagan muretseb kõik jõögid ja joogid kätte.

Pool aastat läheb mööda.

Müüd tuleb Hansu kätte kord wanapaganat jõöta. Aga mehikesel ei ole midagi. Sööb ifegi, mis mõisast antakse. Mida siis veel wanapaganale anda.

Wanapagan tormab iga korra ju enne toidu kallale, kui toit rehe juurde tuuakse. Sööb kõik ära, mis Hansule tuuakse, nii et Hansul muud üle ei jää kui näljakäppa imeda.

Nõnda teeb wanapagan iga päew. Sööb ja naerab.

Rehepapp Hans mõtleb: „Mis ma pean tegema? Wanapoiss jõöb kõik ära ja mina nälgin nagu koer. Dot, oot, ma lähen iga päew jõögile tee pääl wasta. Söön tee pääl oma kõhu täis. Mis üle jääb, seda jõögu wanapagan!“

Hans teinud nõnda. Läheb toidutoojale tee pääle wasta, pargib kõhu täis. Paneb pori ja sõnikut kausi ja lasseb seda rehte wiia.

Wanapoiss paneb kõik nahta, ei saa aru midagi. Tänaab veel päälegi hää kõhutäie cest.

Hääkene küll, Hans teeb iga iga päew seda wiisi, sööda wanapaganale krimju-krimsju ja sööb ise toitu.

Wanake lõpenud selle poole aastaga nii ära, et paljas luu ja nahk weel järel olnud.

Särja liha söömine.

J. Paust Tarmastust.

Wanapagan warastanud korra mõisa karjast härja. Kui Hans härja näinud, ütelnud ta wanalepaganale: „Kahju, kahju, et sa nii wäikse töid! Oleksid sa minu käest küsinud, oleksin sulle kohe ütelnud, kust suur sinine saada on!“

Wanapagan sedamaid sinist härja ära tooma. Muidugi mõista ööse. Sinine härg polnud aga kellegi härg, waid suur kiwi. Wanapagan tõnmanud kiwi köitega selga ja toonud ära. Pikka-dega raiunud teise peeneks ja keetnud ära. Keetnud enesele herne leent ja pannud seda härja liha sisse.

Seni keetnud Hans pärisjärja liha. Wanapagan söönud ja õhanud: „Küll on fitte!“

Hans wasta: „Wäiksel weel fittem!“

Kartohwlite küpsetamine.

D. Saabas Uuest-Karistest.

Korra küpsetanud Hans rehe ahjus kartohw-
lid. Heitnud ise nii kauaks magama kui kartohw-

lid küpsenud. Tõusnud ülesse, läinud kartohw-
lid wõtma. Aga wõta näpust: juba wanapaga-
nal kõik suuremad, mis just tuha sees ei olnud,
nahka pandud.

Hans iseenehes ütlemä: „Dot, oot! Küll ma
jeda julle kätte makšan! Ei ma julle teine kord
enam kartohwleid anna!”

Hans läheb, toob meestil kartohwleid küpsema.
Matab kartohwleid sügawasse tuha sisse. Ahju
suu ette aga paneb hobuse sõnnikut. Jätab kar-
tohwleid küpsema, heidab ise magama.

Wanake peab hobuse sõnniku ümargusi tükka
kartohwliteks. Bargib kõik nahka, kartohwleid
aga jätab tuha sisse küpsema.

Hans tõuseb ülesse. Kartohwleid kõik alles.

Nõnda tüsjas Hans edespidi alati wana-
paganat.

• Porgandite küpsdamine.

D. Saabas Uuest-Karišteist.

Teise korra pannud Hans kerisele porgandid
küpsema. Arwanud, et wanapagan jääkt ei tea
otfida. Läänud ise wälja.

Aga wõta näpust: Wanapoisil hais ninas.

Hans tuleb porgandisi wõtma. Ei enam
ühtegi porgandit järel.

Hans iseenehes ütlemä: „Bolemwiga! Küll
ma wanapoisi teise korra üle lõõn!”

Läheb mõisa. Mõisas on wana must ruun ära kärwanud. Hans küsib ruuna jala enesele. Wõtab jala, kisub naha päält ära, wiib kerisele küps-ma. Ise heidab ahju suu ette ja teeb, nagu magaks ta. Tahab näha, kuidas wanake hobuse jalga sööb.

Wanapoiss warsti karkaps! nurgast wälja ja napsti hobuse jalg keriselt ära. Hammustab, waatab, waatab, ütleb ise läbi hammaste: „Ih! kas see ka mõni porgand on. Sitte ja kõwa nagu hobuse jalg!“

Hans teinud, nagu ärkaks ta magamast ülesse ja ütelnud: „Tohoo, wa weli, mis sina sööd! See on ju hobuse raipe jalg!“

Wanaspaganal silmad häbi täis. Ei julge enam ialgi keriselt ega ahjust ära võtta, mis rehепapp sinna küpsena pannud.

Piima ja karaski toomine.

E. Rihberg Karksist.

Wanapagan ja Hans maganud korra küla laudil.

„Hans-pojukel“ ütelnud wanapagan. „Täna saame rõõska piima juua ja sooja karaskit süüa!“

Hans wasta: „Tühja ka!“

Wanapagan jälle: „Küll saad näha!“

Wanapagan lipanud laudilt maha õue. Berenaene tulnud parajalt lauda juurest piima liipsikuga toa poole.

Wanapagan pistnud perenaesele jala ette. Perenaene lüpsituga ühes pitali maha.

„Oh ja kuriwaim!“ sõnunud perenaene maast ülesse tõustes. Seni läinud wanapagan aga piimaga kus seda ja teist.

Toas hakanud perenaene karaskit ahjust wälja wõtma. Wanapagan jälle kannul.

Karask kukub labidalt maha. Perenaene sõnuma: „On aga kuriwaim mind täna kiusamas!“

Wanapagan aga karask kaenlasse ja laudile. Laudil wanapagan hooprema: „Waata, kas ma sõna ei pidanud!“

Hans wasta: „Oled aga mees küll!“

Ja mõlemad hakkasiwad piimale ja karaskile pihhta andma.

Niis ja naised.

Hans külinud kewade odre maha.

Wanapagan tulnud Hansu juurde. Küsinud: „Mis ja nüüüd teed, wana wemmas?“

Hans wasta: „Eks ja näe, et niisu külin!“

Wanapagan küsima: „Kui palju ja sügise saad?“

Hans ütlemä: „Wõi ep ma seda enne tean. Kui elajad niisu ära ei talla, wõin paljugi saada!“

Wanapagan wasta: „Mis ja maksad mulle, kui ma loome su wilja ei lasse tulla?“

Hans koehe: „Pool wilja olgu sügise sinu päralt!”

Wanapagan pärina: „Alga misjugune pool?”

Hans jälle: „Alumine pool!”

Wanapagan kaubaga rahul.

Soiab wilja nii hoolega, et mitte üksigi loom nijusse ei pääsnud.

Niisu kaswis ütlemita ilus.

Sügise lõikas Hans niisu ülemise poole ära alumise poole ja juured jättis wanapagana jaoks.

Wanapagan läks väljale, hakkas niisu juuri ülesse kistumai. Pistis juhu, näris: „Nämm, nämm, ptiuh!” jälitas maha. Mahtles teisi. Seesama lugu.

Wanapagan firuma: „Niisugune wili ei kõlba kellelegile. Alga ei ma teineford enam nii rumal ole, et jeda wõtan, mis all kaswab. Küll tean, mis teise korra teen!”

Teise aasta tegi Hans naireid maha.

Wanapagan tuli jälle Hansu tööd waatama.

Hans warsti küsima: „Noh, kas tänawu ka tahad wahlimise ametit enese pääle wõtta?”

Wanapagan wasta: „Küll ifta. Alga tänawu nõuan wilja päälmist poolt enesele palgaks!”

Hans koehe: „Hää, meelega annan sulle jeda!”

Wanapagan wahtis naireid ilujusti.

Sügisel tulnud kätte.

Hans läinud, kiskunud naired ülesse, wiinud koju. Lehed jätnud maha.

Wanapagan tulnud lehti koristama.

Hakanud maitsema: „Nämm, nämm, ptüh!“

Sülitanud suust wälja. Pistnud teised lehed

juhu. Närimud neid: „Nämm, nämm, ptüh!“

Sülitanud jälle suust wälja.

Ütelnud jällegi: „Niisugune toit ei kõlba kollegile!“

Läinud oma teed. Ei tulnud enam dialgi Hansu põldu wahtima.

Rehe peksmine.

„Homme tarwis hakata reht peksma!“ ütelnud ühel päewal wanapoijs.

Hans wasta nagu ikka: „Hää küll, peremees.“

Teisel hommikul wõtnud Hans suure milia ja hakanud sellega rehe murke taguma.

Tagunud ja peksnud niikaua kui nurga otsad tõit maha langenud.

Rehel pole enam mingit tugega peetust olnud. Hans wõtnud siis pika riidwa ja surunud pallisid.

Rehi wajunud pool küllaksile. Siis jätnud Hans töö seisma.

Täki aja pärast läinud wanapoijs vaatama. Hans seda nähes ülesti müi kätte ja rehele pihta andma.

Wanapois kohe küsima: „Hans poeg, mis ja nüüd teed?”

Hans wasta: „Ei midagi muud kui täidan peremehe käsku!”

Wanapois jälle: „Ma kästisin sind ju reht peksta.”

Hans wasta: „Seda ma just teengi. Reht ma peksan, nagu peremees kästis.”

Nüüd alles saanud wanapois aru, et Hansul õigus. Läänud sisse reht vaatama. Rehi nii ära lõhutud, enam rehes wilja ei wõi peksta.

Ei aita midagi, ole wait, kanna kahju.

W. pagana jutud I.

Suure tule tegemine.

J. Wahe Kassarest.

Kord läinud wanapagan Pihkwasse. Enne minekut kutsunud Hansu enese juurde ja ütelnud: „Kuule Hans, mis ma sulle ütlen: Ma lähen kaugele maale oma asju toimetama. Maja hoidmise jätan sinu hooletaks! Mida uksti pead ise äranis hästi hoidma. Pead suure tule tegema, et kujud metša kutsikad ligemale ei julgetaks lippuda!”

Hans wasta: „Sah peremees! Nii teen!”

Wanapagan sõitnud wärawast wälja.

Hans wõtnud kohe aida ukshed eest ära, wiinud tuppä. Wõtnud siis ahjust tule tuki, pistnud aida räästasse.

Ait hakanud põlema. Suur tuli tõusnud. Ait põlenud maani maha.

Mõne aja pärast tulnud wanapagan Pihtwast koju. Nähes, et ait põlenud, kutsunud kohe Hansu enese juurde ja küsinud: „Hans poeg, mis on sündinud? Ma käskisin sind aita hoolega hoida ja sa oled lastnud aida ära põleda!“

Hans jooksnud tuppa, toonud ukseid säält wälja ja ütelnud: „Peremees käskis mind aida uksti hoida ja suurt tuld teha. Siin on ukseid, terwed ja puutumata! Suure tule olen ka teinud, seda tunnistab suur tuha hunk. Olen peremehe käsku täitnud ja mind midagi!“

Wanapagan olnud küll pahane, aga ei wõinud midagi parata. Oli ise nõnda käskinud.

Priidu Kärneri suust.

Sauna kütmine.

Ühel päewal ütelnud wanapoiss Hansule: „Hans poeg, täna tarwis saun ära kütta, ma tahan wihtlema minna!“

Hans wasta: „Hää küll, peremees!“

Natukeje aega läinud mööda. Hans tuleb jälle peremehe juurde, ütleb: „Saun ära kõetud! Tule wihtlema!“

Wanapoiss paneb imeks, et saun nii ruttu ära kõetud. Läheb wihtlema. Ei sauna kufagil! Sauna asemel ainult aherwars. Balgi otšad põlewad weel suure sõehuniku sees.

Wanapoiss Hansu hüüdma: „Hans poeg, mis see tähendab?“

Hans wasta: „Mis see tähendab! Tä-
hendab seda, et saun ära lõetud. Ets peremees
ise ütelnud: Hans poeg, täna tarwis saun ära
kütta. Oleks liig palju aega wõtnud, kui sauna
oleksin ahju toppinud. Wanin talle niisama tule
otja. Ets üks kütmine kõik ole. Soojast meil
muudu puudust ei ole!“

Wanapoiss wihaga wasta: „Alga Hans,
ega ma sind käskinud sauna ära põletada!“

Hans wasta: „Ei käskinud, armas pere-
mees. Käskisid kütta ja ma küttingi ära!“

Wanapoissi juu kinni. Ei wõi Hansule
midagi teha.

W. p. jutud I.

Wim raiumine

Korra ütelnud wanapagan Hansule õunapu-
aias: „Ilmad hakkawad külmaks minema. Warsti
tarwis ahju kütta. Meie puud on aga liig juu-
red, ei mahu ahju. Hans, poeg, katju neid wä-
hemaks raiuda!“

Hans wasta: „Küll saab!“

Hans koe firwes kätte ja aeda. Wanapa-
gan läinud seni tuppä. Hans õunapuudele pihta
lõidma. Raiunud enamasti kõik puud maha.

Teisel päewal läinud wanapagan aeda.
Näeb: õunapuud kõik aiast lõgus maas.

Wanapagan: Hansu hüüdma: „Hans poeg, mis siin sünninud?“

Hans wasta: „Mis sünninud? Puud maha raiutud!“

Wanapagan pärima: „Kes neid siis raiund?“

„Hans jälle: „Kes muud kui mina!“

Wanapagan wihasstab: „Kudas ja seda julgesid teha?“

Hans wasta: „Kudas ma julgesin? Ma täitsin sinu käsku! Eks ja ise ütelnud, puud liig suured, ei mahtuda ahju. Ütlesid ju: Hans poeg, katsu puid vähemaks raiuda!“

Wanapaganal ei aita midagi muud kui ole wait. Hansul jällegi õigus. W. p. jutud I.

Suuruse wõitmine

„Kas oled mu weise karja näinud?“ küsinud wanapoiss ühel päewal.

Hans wasta: „Ei ole weel!“

Wanapoiss tälle: „Noh siis tule vaatama! Küll ma näitan sulle!“

Läksiwadgi vaatama. Oli weisid sadade kaupa. Lambaid niisama.

Wanapagan ütleva: „Eks ole mu kari suur?“

Hans wasta; „Seda ta tõesti on!“

Waadanud tüki aega karja. Siis wanapagan ütleva: „Aeg koju minna! Tarwis su rusa r a w õ t t a!“

Hans wasta: „Küll saab, peremees!“

Peremees läinud koju, Hans aga jäänud farja juurde. Võtnud kirve kätte, nottinud kõik loomad maha. Minult ühe lehma jätnud järele.

Shtul läinud perenaene lehma liipsma: kõigist üks lehm aias. Minnatse otsima, nähatse: kõik weised maha löödud. Wanapoiss wihast sinine. Kirub ja wannub, mis hirmus. Hans aga läheb rõõmu pärast käsi hõõrudes wanapoissi juurde ja ütleb: „Waata, peremees, kui hästi ma olen töö ära teinud!“

Wanapoiss wasta: „Mis? Kas sina mu farja oled tapnud?“

„Hans wasta: „Mina neh! Eks see peremehe käst olnud. Ütles ju peremees ometi, kari olla väga suur. Olla tarwis suurus ära wõtta. Täitsin karwa päält peremehe käsku. Tegin suure farja wäikseks!“

Ei aita wanapoissil midagi muud kui pea suu kinni. Digus Hansu pool.

Wanapagana jutud I.

K o d u h o i d j a .

M. Luu Raawereft.

Korra ütelnud wanapagan Hansule: „Hans pojufene, sina jääd nüüd kodu hoidma, mina lähen oma wanamooriga mõneks päewaks pulma. Waata seni kodu järele ja feeda perele leent. Pane ka peedid ja porgandid sisse, et leem mõnufam maitseks ega poisid wõiks sinuga muriseda.

Boja jõmsikad jätan sinu hooleks. Ma ei taha neid kaugele kaasa võtta. Anna neile ilusasti süüa ja pane nad korra pärast viidesse. Kui poisid wallatust teevad ja ei taha sinu sõna kuulda, siis tõmma nad maha. Toimeta siis kodu kõik ilusasti ära, nagu ma sulle olen rääkinud. Koju tulles toon siis sulle midagi kingituseks kaasa!"

Wanapagan oma wanamooriga läks pulma.

Müüd oli Hansul oma tuba ja luba. Wõis nii mängida nagu iganes tahtis.

Hans tõi seitse wakka kartohwliid tuppja ja hakkas neid koorima. Saiwad kartohwliid kooritud, siis pesi Hans seitse kord, seadis seitsmepangeliise paja tulele ja pani lõigud sisse. Läks siis koerte kongi. Wanaspaganal oli kaks koera, peet ja porgand. Kutsus koerad tuppja, wõttis kirwe kätte, andis kummagile koerale korra kirwe silmaga pähe. Koerad siputasiwad weel paar korda jalgu ja oliwadgi surnud.

Hans mülgis koerte nahad seljast ära, lõikas liha tükkideks ja pani lõikude juurde katlasse keema.

Sai leem keenud, wõttis katla tulest maha, tõstis leeme kausidesse, wiis lauale, kutsus poisid sööma. Poisid maitsefiwad leent ja ütlesiwad: „Puhl, puh!, sel leemel on wänge magu. Me seda leent ei taha! Too paremat!"

Hans wasta: „Ah te wõllanäod! Minul jännib süüa ja teil ei kõlba! Küll ma tahan teile näidata, kas leem läheb nahka wõi ei!"

Nende sõnadega tõmmas Hans laua päält pussi, wõttis esimese poisi karwust kinni ja hakkas nahka seljast ära wõtma. Sai sel nahk maha tõmmatud, siis tegi jeda järgmisega. Tegid nii kõikidega kuni wiimasel kui ühel nahad seljast oliwad ära nullitud.

Poisid lõugasiwad nüüd, et tšendamine mitmekümne wersta pääle oli kuulda. Hans teelisküll, et poisid wait jääsiwad, et ega see tema süüd olla, et neil nahad maha tõmmatud. . . ija olla nii kaskinud. Ei poisid hoolinud Hansu teelust ega waigistamisest, waid hakkasiwad weel waljumini karjuma.

Hans ütles: „Noh, küll ma siis ka nõu tean, kuidas teid wõin waigistada!“

Läts toast wälja, korjas suure hulga raudnõgesid ja pani soolwee sisse liffu. Oliwad nõgesed tüki aega ligunenud, wõttis Hans nõgesed leost wälja ja hakkas poisja peksuma.

Poisid lõugasiwad weel hirmsamini. Aga Hans ütles: „Kui karjumist järele et jäta, pekstan ma teid weel paremini!“

Poisid kartsiwad weel pahemat. Jätsiwad tõesti karjumise järele. Aga üks noor pärgel ei jõudnud enam jeda walu wälja kannatada. See wõttis lehma kütke ja poos enmast sellega õue wärawa kõrwa kuuze otja ülesse. Teised wigasiwad walu käes edasi.

Kolmandamal päeval tuli wanapagan oma wanamooriga pulmast koju. Hans seisib parajasti õues.

Wanapagan küsima: „Noh, Hans pojukene, filmaterakene, kas oled kodu kõik ilusasti ära toimetanud nagu ma sind käskisin?“

Hans wasta: „Karwa päält, peremees!“

„Wäga häa! Wiiks pois!“ kiitis wanapagan. „Aga kus meie peet ja porgand on? Mäti tulivad mulle haukudes wasta, kui wäljast koju tulid. Täna pole aga kuigilgi näha!“

Hans wasta: „Kus nad mujal on kui kõhus! Kas ja, peremees, siis jeda enam ei mäleta, et mind käskisid peeti ja porgandit leeme sisse panna?“

Wanapagan tõmmas näost siniseks, aga ei lausunud Hansule midagi.

„Mis jääb kuuse otsas ripub?“ küsis wanapagan.

Hans wasta: „Kes muud kui sinu kõige armjam pojukene! Tõmmasin teisel naha seljast maha nagu käskisid. Ei tahtnud jeda walu wist enam kannatada. Läts, poos enese ülesse!“

„Kas siis kõigil tõmmasid nahad seljast maha?“ küsis wanapagan.

„Nagu käskisid!“ kostis Hans.

Wanapagan firistas wiha pärast hambaid ja tampis jalgu wasta maad, aga et ise oli nii käskinud, ei wõinud Hansule midagi teha.

Hans jättis wanapagana jalgu tampima ja läks ise naerdes eemale.

Härgade tapmine.

Joh. Ringensfeldt.

Ühel päeval ütelnud wanapagan Hansule : „Wõta saht ja paar härgi ja mine kündma ?“

Hans küsinud : „Kuhu ?“

Wanapagan wasta : „Wõta wäike must koer „Pitsju“ kaasa. Ta jookseb ees ja näitab teed ! Kuhu ta jookseb, sinna mine takka järele !“

Hans wasta : „Hää küll !“

Wõtnud saha, härjad ja „Pitsju“ ja läinud. Pitsju jooksnud ees.

Wiimaks tulnud nad silla rumbi juurde. Rumbialune olnud aga nii madal, et ainult Pitsju mahtunud läbi minema.

Pitsju jooksnud alt läbi. Hans jäänud mõtlema : „Wanapagan ütles : Kuhu Pitsju läheb, sinna mine sina ka ! Rumbialune on aga kitsas. Mis nüüd teha ?“

Hansul hää nõuu käes. Raiub saha ja härja tükkideks ja wisab rumbi alt läbi.

Sellega töö lõpetatud. Hans pöörab koju tagasi.

Wanapagan küsima : „Miks nii ruttu tagasi tulid ?“

Hans wasta : „Töö on otsas. Kui ei usu, siis tule ise vaatama !“

Wanapagan läinud vaatama. Rumbi juurde jõudes näinud ta, mis sünninud.

Wanapagan küsima: „Miks ja nii oled teinud?“

Hans wasta: „Olen nii teinud, nagu ise käskisid. Pitsu jooksis ees, ma läksin järele. Tõundsiime siia, Pitsu jooksis rumbi alt läbi. Saht ja härjad ei mahtunud läbi. Pidin katki raiuma ja rumbi alt läbi wiskama!“

Wanapaganal süda küll täis, aga ei wõi mehike Hansule midagi teha. Oma käsk.

Sammaste warna panemine.

Wanapoiss olnud päewa otja õige pahal tujul. Ohtu ütelnud õhates: „Lugu ei oleksgi nii halb, kui meie pere soolast liha jõöks! Aga see on. Igamees tahab meil meil wärsket liha, soolast ei wõta keegi suhu. Kana aga liha wärsket sejab! Pea tuleb aeg, et meie laual enam liha ei nähagi. Pole muid, kui ütle perele: „Poisid, hambad warna!“

Hans sekk: „Nii, nii, hambad warna!“

Wanapoiss jõonud ja läinud, heitnud siis murega magama. Waganud nagu kott. Hans näinud, läinud ruttu wälja ametisse.

Wanapoiss ärtab hommitu ülesse: warnad hambaid täis. Hüüab inimestades Hansu: „Hans, mis see on?“

Hans wasta: „Need on hambad!“

Wanapoiss pärima: „Mis hambad?“

Hans wasta: „Eks pere hambad ikka. Eks peremees ütelnud: pere pangu hambad warna. Lääsin, ütlesin perele: Pange hambad warna, nii käsi peremees! Ei keegi tahtnud käsku kuulda. Minu kohus on aga peremehe käsku täita. Lääsin, löin perel kiwiga hambad suust ära, panin warna. Siin nad nüüd on!“

Wanapoiss läheb õue vaatama: pojad huluwad, karjurad. Kõigil suud werised. Mitte hamba märgi enam suus. Hans wiimase kui hamba suust wälja löönud.

Wanapoiss ei wõinud Hansule midagi teha. Ise ütelnud, et hambad tarwis warna panna.

W. p. jutud I.

Laste puhastamine.

J. Ringenfeldt.

Ühel õhtul ütelnud wanapagan Hansule: „Mina lähen nüüd Tõnu talusse pulma. Hari sina seni lapsed puhtaks. Kui ja pärast pulma tuled, siis wista ka minu pääle filmi!“

Hans lubanud käsku täita. Wanapagan läinud pulma.

Hans wõtnud nüüd wanapagana lapsed, tapnud need ära, wõtnud sisekonnad wälja, pese nud fehad puhtaks, riputanud warna ja lõiganud filmad wälja. Silmad pistnud tasku. Läänud siis wanapaganale pulma järele.

Kui ta pulma tupp astunud, waadanud ta ümberingi. Silmanud wanapagana. Wõtnud taskust tapetud laste filmi ja wisanud need paari kaupa wanapagana pihta.

Pulmas läinud kõik asjad hästi.

Koju jõudes näinud wanapagan, mis sündinud. Kurwa meelega waadanud ta furnitehadepäälle ja tundnud oma kallid lapsed ära.

Huludes ja kirudes küsinud wanapagan: „Kes nii inetumat tegu teinud ja minu lapsed ära tapnud?“

Hans wasta: „Seda tegin mina! Sa ise käskisid ju lapsed puhtaks harida ja siis pulmas filma sinu päälle wisata. Kas sa siis ei näinud, kui ma filma taskust wõtsin ja sinu päälle wiskasin?“

Wanapagan ütles: „Mägin küll! Sina ei ole minu käjust aru saanud. Ma ütlesin, et sa pead lapsed puhtaks pesema ja kui sa pulma tuled, minu päälle waatama. Aga mis sa oled nüüd teinud!“

Hans wasta: „Jah, oleksid sa siis ka nii selgesti rääkinud, nagu nüüd, oleksin ma su jutust paremini aru saanud ja su käsku õieti täitnud. Mäed nüüd, et ise süüdlane oled. Sa ei räägi ju selgesti ja arusaadawalt!“

Karu küüsis.

J. Stemann Tapalt.

Wanapagan suurstanud Hansule, et tal palju jõudu olla ja osavust nii palju, et võida kiviga linnud lennust maha wijata.

Korra läinud nad jahi pääle ja trehwanud karuga kofku. Wanapagan löönud karu oma suure nuiaga. Hoop pole aga hästi otse läinud. Karu saanud wanapoisi sülle. Olnud teine karu käes üsna hädas. Hans tulnud appi, torganud noaga karu surmiks.

Wanapagan ähkinud tüki aega. Siis aga pahandanud: „Ei tea, mis lugu mul täna oli, et karule päha ei trehwanud! Oleksin päha saanud, ei oleks karust küll enam elulooma saanud!“

Jahi pääl.

K. Kuusik Amblast.

Wanapagan läinud korra Hansuga metsa jahi pääle. Hans pistnud paar kildu leiba tasku, aga wanapagan ei võtnud enesele suutäitki.

Räisivad päewa otja mööda metsa, aga ei saanud midagi lasta. Metsloomad põgenesivad paari wersta kauguselt ju minema.

Hakkasivad õhtu koju tulema, aga eksisivad ära. Laksivad ikka paksema metsa sisse.

Wanapagan Hansule ütles: „Hans, mine, roni õige pun otja. Eht näed kujukilt tuld paistwat!“

Hans ronis puu otja. Võttis leiwatiiki taskust wälja, hakkas sööma.

Wanapagan paluma: „Anna mulle ka! Mu kõht on niisama tühi nagu sulgi!“

Hans wiskas nüüd käbisid maha. Wanapagan hakkas neid närima.

Oli ju mõned ära närinud, ütles: „Küll on terawad ja kõwad alla minema!“

Hans sõi leiba puu otjast ära. Ronis maha, ütles: „Põhja pool paistab tuli. Me peame sinna poole minema! Ehk saame säält öömaja!“

Wanapagan sellega ühes nõuus. Hakkasiwad põhja poole kõmpima. Tüki aja pärast jõudsiwad lagedale. Sääl oli pere.

Wanapagan saatis Hansu tuppä öömaja küsima. See jäi õue ootama.

Hans läks tuppä. Kääkis oma lugu, palus öömaja ja õhtust. Pererahwas lubasiwad.

Hans aga ütles pererahwale: „Kui te meid sööma kutsete, hoidke, et te mu peremeeft kaks korda sööma ei kutsu. Kui te kaks korda kutsete, wihastab ta ennast surnuks!“

Pärast läks Hans õue ja ütles wanalepaganale: „Meile lubati öömaja ja õhtust süüa. Aga ära ja ühe korra kutsumise pääle sööma mine. Siis mõtlewad nad, et ju kõht wäga tühi on!“

Mõlemad kobilasiwad tuppä.

Perenaene tõstis oa leent ja sea liha lauale. Rutsus wõõraid sööma: „Eks tulge, katšuge ka meie leent! Olete päewa otša söömata olnud!”

Wanapagan wasta: „Mu kõht polegi huremat tühi. Eks jõua süüa!”

„Mu kõht on küll tühi!” ütles Hans ja asus leeme kallale.

Wanapagan waatas wesiiste filmadega päält, kudas oad ja lihatükid Hansu kõhtu rändasiwad. Oleks küll hää meelega laua taha asunud, aga ei julenud. Kartis pererahwa mõtlewat, et ta hoopis nälginud.

Perenaene oleks küll külalist kutsumud, kartis aga, et külaline wihastab.

Nii jäigi wanapagan ilma söömata.

Pere tüdruk tegi aseme tuppäe õlgedele päale maha. Raskis Hansu ja wanapaganat magama heita.

Hans ja wanapagan heitsiwad õlgedele päale. Pererahwas läksiwad ka igati oma asemele magama.

Kui kõik magasiwad, ütles wanapagan Hansule: „Sa ütlesid, et ma kohe ei pea sööma minema. Näe nüüd, perenaene ei kutsumudgi mind enam sööma. Mu kõht on hirmus tühi!”

Hans wasta: „Pole wiga! Wõid mehe moodi süüa saada, kui ise tahad sööma minna. Leeme paja jättis perenaene lee lõukale. Mine söö kõht täis! Kes teab, et oled söönud!”

Wanapagan ütles: „Ma ei osta leeme paja juurde minna!”

Hans jälle: „Küllap me sellega toime saame! Ma wiin su sinna. Seon pastla paelad kofku; teise otja hoian oma käes, teise otja seon su jala külge! Küllap siis on sul hõpsam tagasi tulla!”

Wanapagan oli ses nõuus.

Hans sidus wanapaganale nõõri jalga. Wiis lõukale leeme paja juurde. Ise läks tagasi.

Kulpi ega lusikat lõukal ei olnud. Wanapaganal ei aidanud muu nõuu kui hakkas peoga pajast leeme paksu sööma.

Hans hoidis nõõri otja käes hästi pingul, et teada saada, mil wanapagan hakkab ära tulema. Wiimaks tundis Hans, et nõõri ots lõdwale läks. Hans kohe wanapaganat nõõri pidi enese juurde tõmmama.

Wanapagan kaebama: „Mu käed on leeme-
sed! Kus ma neid saaksin ära pesta?”

Hans wasta: „Mine redeli alla ahju äärde. Sääl oli õhtu wee kapp. Pese sääl käed puhtaks!”

Wanapagan ronis redeli alla. Toppis käed kapa sisse. Tundis, et sääl wett ei olnud, waid muud wedelikku. Hakkas käsi wälja wõtma. Ei saa: kapp päält kitsam kui alt.

Wanapagan Hansu paluma, et Hans ta käed lasti päästaks.

Hans wasta: „Lähme õue, küll ma sääal lahti päästan!”

Läksiwad õue.

Sues Hans üttelema: „Muidu ja käsi siit kätte ei saa, kui ma panen kapa põlema!”

Rapp oli tõrwa aga täis. Hans pistis tule tõrwa kapa külge. Kohe hakkas tõrw põlema. Wanapagan pistis waluga metša poole jooksuma.

Tõrwa kapast hakkas mets põlema. Selja taga suurt tuld nähes jooksis wanapagan weel rutemini edasi. Kartis, et tuli teda hoopis ära kõrwetab. Käed kõrwetas tõrwa kapp mehikesel küll ära.

Mari Luugi juust.

Põdra püüdmine.

B. Meil Tarmastust.

Hans ja wanapagan olivad korra metšas jahi pääl. Wanapaganal oli kange nälga.

Korraga näeb Hans põtra puude wahel jookswat. Kohe wanapaganale üttelema: „Wõta jänes kinni, siis saad süüa! Läheb ta ära, siis läheme tiuhjalt koju!”

Wanapagan jooksis põdrale wasta, lõi aga jookstes pää wasta puud weriseks. Hatas hoi-gama.

Põder käänas tagasi, otse jookstes Hansu poole.

Hans püüfiga wasta. Laseb põdra maha, hüüab: „Wanapoiss, tule kanna jänes koju! Saad käes! Saad nüüd süüa!”

Wanapagan jookseb Hansu poole, hoiab kahe käega pääd kinni. Võtab ometi käega põdra sarvest kinni, viskab põdra selga ja ütleb: „Pää on küll väga valus, aga kõhu tühjus veel valusam. Pean ruttu koju minema ja jänestest sööki valmistama!“

Jookseb, põder sarve pidi seljas, enesel pää verine, Hans tükk maad ta järel.

Inimesed külast jooksevad vaatama. „Mis ime see on? See on wist tont!“

Hans aga jookseb järele ja hüüab ise: „Wõtke kinni, võtke kinni põdra waras“

Keegi ei julgenud ligidale minna. Kõik kardavad tonti.

Wanapagan jooksnud nii waljusti, et Hans enam järele ei saanud. Kadunud wiimaks Hansu filmist.

Hans põdrast ilma.

Sialgi ei läinud wanapagan enam jahi pääle, ehk küll Hans teda sagedasti kutsus.

Siin lastmine.

S. Meltsov Rawist.

Hans kiitnud wanapaganale liulastmist armjaks ajawiiteks. Wanapagan kohe walmis liugu lastma.

Hans walinud liulastmiseks kõrge künka, kus tiivid ja kännud ees olnud. Sinna läinud mõlemad liugu lastma.

Hans seadinud wanapagana felgule istuma. Ise jäänud juhtijaks ja tagatõukajaks.

Wanapagan kihutanud felguga kiirul kiin-kalt üle kiwide ja kändude alla, Hans aga läinud pikkamisi, jalgu taga wedades.

Urus olnud wanapagan weriselt maas, riided lõhki. Hüüdnud Hansu, kuhu Hans jäänud.

Hans wastanud, et ta ju poolel teel felgult maha kukkinud ja ennast poolsurmiks põrutanud. Tema lugu olla weel palju sandim kui wanapaganal.

Sest ajast saadik ei jallinud wanapagan enam liulaskmist.

Järwe kinnipanemine.

J. Tamm Sträkowast.

Korra olnud Hans Wõrumaal Moisekatsi wallas Sikuti järwe ääres karjas. Neg läinud Hansul igawaks. Hans hakanud kodurahwale pastlapaelu tegema. Pea keerutanud Hans paela otša keerdu. Pael saanud juba õige pikaks.

Korraga tulnud üks wäike mehike Hansu juurde ja küsinud: „Mis sa niisuguse pika paelaga hakkad tegema?“

Hans wasta: „Mis ime ma tegema hakkam? Tahan seda järwe kottu kiskuda!“

Wõõras paluma: „Pai külamees! Ääta seda tegemata! Järwes on ju minu ja mu naese,

laste eluase! Praegu on nad jälle pikse ja kurja ilma eest varjul!"

Hans saanud varsti aru, et võõras keegi muu ei ole kui wanapagan. Ütelnud kohe: „Mis tühja! Kinni kiskuda ta tuleb! Kui aga weidikeste maksjad, võin teda sinule lahti jätta!"

Wanapagan paluma: „Pai küllamees: Jäta järve lahti! Ma maksan, mis nõuad!"

„Noh, eks ma võin jätta, kui aga kaupa saame!" lausunud Hans.

„Kui palju sa siis nõuad?" küsinud wanapagan.

Hans võtnud kaapkübara pääst ära ja ütelnud: „Anna see mütsi täis kulda ja hõbedat, siis oleme kaubaga koos ja ma võin järve sinule jätta!"

Wanapagan wasta: „Seda saad! Dota, ma tulen varsti tagasi!"

Kohe läinud wanapagan Hansule raha tooma. Hans aga mõelnud: „Kui sul raha küllalt on ja naesest, lastest kahju, siis võid siia mütsi ka palju rohkem kanda kui meie kaup oli."

Selle päale teinud Hans kaabule augu põhja ja kaabu põhja alla maa sisse tubli augu.

Pea tulnud wanapagan rahanoosiga. Lasknud raha mütsi, aga ei müts saa täis.

Hans kohe: „Too aga müts täis, nagu tingitud. Muidu wean järve kablaga kofku!"

Wanapagan jälle raha tooma. Pea raha koormaga tagasi. Lastnud jälle riippe täie raha Hansu kaabusse, aga ei kaabu saa täis.

Jälle Hans ütleva: „Too aga müts täis, muidu wean järwe kofku.“

Jälle läinud wanapagan raha otsima. Tulnud suure rahatündriga tagasi ja raputanud Hansu kaabusse. Aga weel ei saanud kaabu täis.

Wanapagan toonud teise tündri täie raha. Seesama pall.

Müüd wanapagan paluma: „Pai Hans! Kallis mees! Mul ei ole enam raha hinge taga. Wiimjed kopikad olen sulle ju ära toonud. Müüd kui wanaema firstu kapis on weel kolm kopikat mälestuseks. Kui ei jäta, toon needki ära!“

„Too siis ka need wanaema kolm kopikat ära!“ ütelnud Hans.

Pea tulnud wanapagan wanaema kolme kopikaga tagasi ja heitnud Hansu kaabusse.

Hans arwanud: „Wanaema firstu kapis wõib mõnda muudgi leida olla.“ Käratanud kurjasti: „Too wanaema firstu kapist wälja, mis leida, muidu wean järwe kofku!“

Wanapagan uuesti paluma: „Jäta, pai Hans, seda tegemata. Wanaema firstu kapis on weel pill. Ma toon ka selle sinule!“

„Too siis ka pill ära!“ ütelnud Hans sõbralikult wanapaganale.

Pea tulnud wanapagan wanaema pilliga ja annud selle Hansule.

„Olgu siis pääle sellega!“ ütelnud Hans pilli wasta wõttes. Me oleme tingimised täitnud. Järw jääb sinule ja su naesele, lastele eluasemeks.”

Rõõmsa meelega läinud wanapagan koju poole, weel rõõmsama meelega ajanud aga Hans kaabu alt raha fottidesse.

Tugew ja Wägew.

J. A. Weltmann. Pootsist.

Korra tulnud wanapagan Hansu juurde, kui Hans põllul künnud. Hans hüüdnud: „Rõõ! Tugew ja Wägew!”

Kohe läinud härjad teise otja nii mis sa-
bad wälkunud.

Wanapagan küsima: „Kudas su härjad nii tugewad ja wägewad on?”

Hans wasta: „Sellepärast, et Tugewal on tutt pääs ja Wägewal on wihkus händ!”

Wanapagan ütles: „Ma tahan ka nii tugewaks ja wägewaks saada, nagu su härjad on!”

Hans mõelnud ja sidunud wiimaks wanapaganale tuletuki selga ja pannud tõrwatoni pähe ja hüüdnud: „Noh, jookse nüüd!”

Wanapagan jooksnud na et tuisi ja tolm taga. Jooksnud mõned sammud, tõrwa tonn pääs hakanud põlema. Kohe wanapagan walguga mere poole jooksuma. Midu enam ta jook-

fis, seda enam tonn põlema hakkas. Sai mere-
äärde, kargas kartsupsti wette!

Jakob Kanna suust.

Särja toomine.

J. Karelsen Tamsaluist.

Wanapagan ütelnud Hansule: „Mine kar-
jamaale, jääl on härjakari söömas. Wali kõige
raswajem wälja, too siia lõunetoiduks!”

Hans läinud karjamaale, leidnud härjakarja.
Hakanud härgi sabapidi ühte siduma.

Wanapagan oodanud ja oodanud. Ei tule
Hansu ühtigi. Läinud ise karjamaale, küsinud:
„Mis sa siin nii kaua teed?”

Hans wasta: „Ma tahan neid tükki kaks-
kümme ühte siduda ja koju kanda. Siis saab
paariks nädaliks süüa!”

Wanapagan walinud ise kõige raswajema
härja karja hulgast wälja, saanud turjale, kan-
nud koju, wõtnud naha seljast, raiunud härja
kaki, täitnud kaks katelt liha täis. Ütelnud ise:
„Sooh, liha on küll, aga nüüd puudub wett.
Siin on härja nahk. Wõta see ja too sellega
kaewult wett!”

Hans wõtnud naha õlale, läinud kaewu
äärde, hakanud kaewu ümbert ringi lahti
kaewama.

Wanapagan ootab ja ootab. Ei tule
Hansu kedagi. Läheb kaewule vaatama. Ütleb:

„Mis ja siin jälle nii kaua jorutad? Ma wäsin ära oodates!“

Hans wasta: „Ma kaewan kaewu ümber ringi lahti. Toon teise kõige täiega koju, et siis tarwis ei ole igapäew wett toomas käia.“

Wanapagan sõnuma: „Ah ja oled ikka nii sugune! Tahad korraka niipalju ette wõtta!“

Täitnud ise härjanaha wett täis ja kannud koju.

Ölle tegemine.

H. Pihlap W. Wõidust.

Wanapagan mõõtnud kolm tšetwerti odre wälja. Käskinud Hansu neid õllekööki wiia ja kolme päewaga õlleks teha. Lubanud ise kolmandamal päewal proowima tulla.

Hans wasta: „Ma nifastasin eilase tiire jooksu pääl jala ära. Ei wõi sugugi kõndida, weel vähem odre kanda!“

Wanagan uskunud Hansu juttu. Wõtnud ise odrad selga, wiinud õllekööki. Hans kõmpinud longates järele.

Kui wanapagan õlleköögist ära läinud, mõtelnud Hans: kuidas ma need kolm tšetwerti odre ometi kolme päewaga jõuan õlleks walmistada!

Ei muud midagi, Hans rakendanud hobuse wankri ette, pannud odrad pääle, wiinud linna, müünud ära, ostnud õlle asemel mitu waati tõrwa. Tõrwa toonud õllekööki.

Kolmandamal päeval tulnud wanapagan õlleööfi õlut maitsema. Wõtnud ühel tõrwa-waadil punni päält ära, tõstnud suu äärde, joonud ühe joonega tühjaks.

Särele jättes ütelnud wanapagan weel suud maigutades: „Küll oli hää õlut! Hambad wõt-tis päris naksma. Niisugust hääd õlut ei ole ma enne kunagi saanud!”

Raua jätkamine.

H. Pihlap W. Wõidust.

Wanapagan teinud ka sepatööd. Tagunud rauda katki ja jätkanud jälle kinni. Hansule aga ei näidanud, kudas rauda jätkatakse.

Hans katsumud küll igat moodi, aga ei osanud rauda kinni teeta. Wanapagan naernud Hansu. Olnud ses tükis Hansust targem.

Hans katsumud aga kavalusega kunsti wanapagana käest wälja petta.

Korra olnud wanakoll kottu ära. Kui jälle koju tulnud, läinud Hans talle wasta ja ütelnud: „Beremees, nüüd on mul raua jätkamine selge!”

Wanapagan kostnud ruttu: „Hans-pojute, siis wiskasid ja liiwa wahele!”

Hans läinud kohe sepapatta, lõõtsunud raua punaseks, wisanud liiwa pääle ja tagunud kofku.

Olnudgi rauajätkamise kunst käes.

Käte sojutamine.

M. J. Eisen Wigalast.

Hans ajas korra talwel suurt tamme paku lõhki. Wanapagan tuli sinna. Kohe teine küsima: „Mis sa teed, pojuke?“

Hans wasta: „Mis ma teen teen? Eks sa näe, et ma käsi sojutan. Du ju kange külm wäljas, nii mis hambu hakkab!“

Wanapagan paluma: „Ole hää mees, lase mind ka käsi sojutada. Sõrmed külmetakwad, jalawarwad walutawad!“

Hans wasta: „Ei mina keela! Sojuta, kui soowid!“

Wanapagan pistis käed tamme paku aetud prao wahele. Hoidis käsi tüki aega prao wahel.

Wanapagan wiimaks kaebama: Hans-poeg, sinu käe sojutaja ei sojuta käsi sugugi. Minul käsits ikka weel külm!“

Hans wasta: „Soo, wõi ei sojuta! Küll tahan kohe aidata!“

Ja sedamaid tõmbas Hans talwa paku wahelt ära. Wanapagan käsipidi paku wahele.

Wanapagan aga kohe nagu siga aia wahel tiisendama: „Ai, ai, ai! Ai, ai, ai!“

Hans küsima: „Mis wiga? Eks ole jõe? Wõi on ikka alles külm käes?“

Wanapagan wasta: „Palaw, palaw on! Nii palaw, et mu käed ära sulatab! Päästa

mind selle palawuse käest. Raputan ise küll, aga käsi ju sojutajast lahti ei saa!"

Hans laskis wanapoisi weel tüki aega tamme paku küljes kopsu lüüa, enne kui teise säält lahti päästis.

Uut moodi piip.

J. Viliénbach Rätivereest.

Hans waatas korra püssi.

Wanapagan nägi. Tuli kohe küsima: „Mis riistapuu see on?"

Hans wasta: „Mul on uut moodi piip! Peaksid ja teadma, kui magusad suitsud selle sees on tulewad!"

Wanapagan ütles: „Pika warrega piibust üteldakse ikka magusad suitsud tulewat. Eks anna mulle ka oma piipu maitseks!"

Hans jälle: „Et sa mul wa hää mees oled olnud, luban sulle mõne popsu tõmmata!"

Hans toppis püssi enne tubakat täis, see on, laadis ära. Andis siis raua otja wanapoisi suhu ja pani ise tuld pääle.

Sumakas käis. Oh ja elu, kus walu!

Wanapagan läkastama ja sülitama: „Oh ja raibe oma piibuga! Wõi oli see tubakas nii kange!"

Hans wasta: „Ja jah, harjumata asi! Teine, kolmas suits maitseks ju parem. Eks ma mäleta, kui isegi piipu õppisin tõmbama

oma tehtud lepa nošfiga. Mjas ofsele kui hull!
Tahtis südame seest ära wiia! — Kas himus
tad ehk weel proowida?"

Wanapagan kähwatas: „Mine metsa oma
piibuga! Anna hundile, kui tahad! Ei mina
ennast tapma hakka!"

Hans ära minnes ütleva: „On näha,
et sa ei tea, mis hää! Rae asja, kellele ma
nüüd pakkuma hakkam! Eks need suitsud mulle
enelele tarwis lähe!"

Tõrre all.

Hans teinud korra suurt tõrt. Mjanud just
wiimse witsa pääle, kui korraga wanapagan ta
juurde jooksnud. Sse hüüdma: „Päästa mind!
Päästa mind, kulla Hans!"

Hans küsima: „Kelle käest ma siin siis
päästan? Sul pole ju wiga midagi!"

Wanapagan wasta: „Eks sa näe, et kure
waenlane mu kannul!"

Hans waatab ümber, ei näe midagi. Ütleb:
„Mis tühja sa räägid! Pole ju kedagi näha!"

Wanapagan jälle: „Waata ometi, mis pikse
pilw jäält tuleb. Ei leia ma warju, tapawad
mind walgud!"

Hans waatab. Näeb pikse pilwe tulewat.

Wanapagan uuesti paluma: „Ole karme!
Dtsi warjupaika! Pean ju häätegu alati meele!"

Hans ütlema: „Kuhu ma sind panen! Pui tõrde! Paremat paika uul pole!“

Wanapagan wasta: „Ei see aita! Wälf purustab tõrre, tapab minu!“

Hans wasta: „Aga kui ma tõrre wee põhja lasen?“

Wanapagan jälle: „Sah see on mehine nõuu. Ei siis ole wiga midagi!“

Hans kohe õpetama: „Karga kaewu, küll ma tõrre järele weeretan!“

Juba wanapoiss hüppabki kaewu.

Hansul nõuu kindel wanapoissi kiustata. Weeretab tõrre kaewu. Ei lausu aga wanapoisile sõnagi. Korraga tõrs karkolks wanapoisi päha.

Müüd alles Hans hüüdma: „Hoia alt ära!“ Aga juba wanapaganal pill peos. „Ai! Ai! Ai!“ karjub mehike.

Ei Hans lasse pilli lüüa. Hüüab alla: „Ära lõuga! Poe ruttu tõrde, tõmma tõrs üle pää ja tisu siis kaewu põhja! Juba wälgud käiwad! Kui müristamine mööda, küll siis hüüan!“

Magu kuul kadus wanapoiss tõrrega kaewu põhja.

Müristamine pea möödas.

Hansul tahtmine pussi edasi mängida. Teeb kaewu äärde tule ülesse, rana tiikid tulesse. Hakkab kaewu serwal teist tõrt tegema.

Korraga kuuleb solinat. Waatab: wanapoiss pistab pää weest wälja. Küsib ise: „Kulla sõber, kas müristamine juba möödas?“

Hans koe wasta : „Ei wennite ! Wälgud käiwad weel siuh ja säuh !“

Ja filmapilt tuline rauatükk kaewu wanapoisi kaela.

Wanapoiss filmapilt wette.

Tükk aega läheb mööda. Wanapoiss jälle pää wälja, küsima. Seesama wastus ja palk.

Seda wiisi piinanud Hans wanapoissi kolm päewa. Hansu himu saanud siis kaewu ääres istumisest täis. Kui wanapagan jälle pää wälja pistnud, kostnud Hans, et müristamine möödas. Kribinal, krabinal roninud wanapagan koe mööda kaewu salwi ülesse.

Ülewal mehite õhkama : „Oli aga see müristamine ! Ei ma ole niisugust enne näinud ! Ei tahtnud ega tahtnud lõppeda ! Pidi mu hinge mõtma. Wälfusid käis pauh ! ja pauh ! wasta tõrre põhja ! Aga tugew oli tõrs ! Ei wälgud jõudnud tõrre põhja puruks lüüa !“

Hans wasta : „Mis nad mehe tõrrele siis mõiwad teha !“ Wanapagana jutud I.

Kitse lüpsmine.

J. Menblau Jootmalt.

Hans tuleb ühel hommitul metsast mahla toomast. Wanapagan tuleb wasta, küsib : „Mis ja sääl lüpsikus kannad ?“

Hans wasta : „Räisin metsas kitse lüpsmas. Kits ei tulnud eila õhtu koju !“

Wanapagan ütles: „Anna mulle ka maitseteda, mis magu kitsse piim on!”

Hans wasta: „Ei täi anda. Wiin koju naesele pudru kasteks! Kitsed jäiwad siia sooäärde. Mine ise ja ime udarast! Waata aga, kel hääd suured sarwed on!”

Wanapagan läheb, näeb suure karja põtru soos. Läheb tasakesi ühe põdra sõnni juurde. Ongi hää udar all. Paneb suu põdra sõnni udara juurde. Põder lööb jalaga wanapagana wasta alumist lõuga, nõnda et lõug wiltu läks.

Wanapagan hakkab suure häälega karjuma. Läheb lõuga kinni hoides Hansule kaebama, et kits teda löönud.

Hans küsima: „Noh, mis sul on, et nõnda nutu nagu oled ja lõug wiltu wäänatud?”

Wanapagan wasta: „Mis sa niisugusid mõrtsukaid enesel pead! Sain aga suu udara ligi, kui juba hakkas mööda nagu peksma! Olesin ma tikkagi piima saanud!”

Hans wasta: „Pole kedagi, kes neid meelitab! Naene, see on haiglane, sellepärast lähewad oma meelewallal hukka!”

S i l m a r o h i.

J. Karu Helmeist.

Korra tulnud wanapagan teelt koju. Hans tahtnud talle jälle wingerpusi mängida. Pannud panniga tina ahju sulama.

Wanapagan näinud seda ja küsinud : „Hans poeg, mis sa sääl teed ?“

Hans wasta : „Teen filma rohtu !“

Wanapagan Hansu paluma : „Pane mulle ka rohtu filma. Mu filmad on väga haiged !“

Hans kostnud : „Küll panen peremees ! Aga see rohi on hirmus tange ! Heida pengi pääle maha ! Ma võidan sind pengi külge kinni ! Siis on hää rohtu filma panna !“

Wanapagan heitnud pengi pääle.

Hans sidunud wanapagana kõvasti pengi külge kinni ja walanud siis kuuma tina filma.

Wanapagan karjunud suure waluga ja ütelnud ise : „Küll oli tange rohi !“

Hans wastanud : „Ega ta muidu ei aita !“

Prillide tegemine.

P. A. Meil Voorust.

Korra tegi Hans prillisid. Selle töö ajal tuli wanapagan Hansu juurde. Wanapagan kohe küsima : „Mis sa nüüd teed ?“

Hans wasta : „Ma teen uusi prillisid. Seda wiisi saan palju tugevamad filmad ja wõin üle terve ilma waadata !“

Wanapagan ütlema : „Di, küll oleks hää, kui sa mulle ka ühe paari teeksid. Ma ei näe oma seitsme kuningriigi üle oma filmaga sugugi, aga prillidega võiksin ma küll wiist näha !“

Hans wasta: „Üsna terawalt wõiksid prillidega oma kuningriigi üle waadata. Aga kui õige häid prillid tahad, mis ühtlasi ka filmad tugewamaks teewad, siis oota seks wähe aega!”

Selle pääle tõi Hans tina ja tinawalamise panni, seadis tina panni pääle ja pani ahju sulama. Tõi siis weel pika rehe pengi ja ütles wanapaganale: „Prillide tegemine on üks kunstlik töö, nimelt weel passimise poolest. Ühtki liiget ei tohi liigutada. Et aga wähe walu on, ei saa muidu korda kui peab prillisaaja kinni siduma. Selle pärast heida pengi pääle pikali. Ma seon sind kõiega nii kauaks kinni. Muidu liigutad passimise korral ja siis on pahem lugu kui enne!”

Wanapagan jellega rahul.

Weel ütles Hans: „Kui mõni küsib, kes sulle niisugused ilusad ja hääd prillid tegi, siis ütle: „Ise tegin!” Siis peawad kõik sinust palju lugu.”

Hans sidus wanapagana kõwasti pengi külge kinni. Laks ahju juurde ja ütles: „Prillid on ka juba walmis. Müüd tuleb ettepassimine. Kui sa suuremaid filmi tahad, siis aja filmad hästi pärani!”

Kohe tõi Hans sulatina ja kallas otsekõhe wanapaganale mõlemasse filma.

Wanapagan kõwasti karjuma. Tuhat nelja pingiga ülesse ja uksest wälja. Jooksis küladest

läbi, pent seljas. Inimesed küsima: „Kes tegi? Kes tegi?“

Wanapagan karjub wasta: „Ise tegin! Ise tegin!“

Külarahwas wõtnud poomid selga ja hakanud wanapaganat taga ajama.

Wanapagan jäänud mõlemast silmast ilma ja on seega päris kottpime.

Sõrmefüüne raiumine.

M. J. Eisen Wigalast.

„Kas tead peremees, mina olen nii osawaiuja, et karwa päält niipalju asja otfast ära raiun, kui ise tahan!“ ütles Hans wanapaganale.

Wanapagan wastu: „Ei see wõi olla!“

Hans jälle: „Tõesti tõsi. Ma wõin sinu sõrme küünt kirwega just niipalju otfast ära raiuda, kui sul küüne all musta on!“

Wanapagan wasta: „Seda ma ei usu!“

Hans ütlemas: „Ei usu? Kui ei usu, teeme proowi!“

Wanapagan jes nõuus: „Teeme!“

Hans käskima: „Pane sõrm paku pääle!“

Wanapagan pani sõrme paku pääle.

Hans wõttis suure kirwe ja hakkas raiuma. Raius meelega wanapaganal terve sõrme otfast ära.

Wanapagan naps! werine sõrm suhu.
Karjub walu pärast mis hirmus: „Eks ma ütelnud, et ei oska raiuda! Mäe nüüd!”

Hans wasta: „Kirwes läks kogemata mööda.
Pane aga teine sõrm paku pääle! Küll siis näed, et wäga hästi oskan!”

„Wõi weel! Saab ühest sõrmest ju küll!”
üitles wanapagan ja läks oma teed.

Aadri lastmine.

J. Neublan Jootmalt.

Wanapagan läheb Hansu juurde, palub:
„Ole wa hää mees, lasse mulle aadrit! Minu kaela sooned walutawad nii, et ei ole ööd ega päewa. Sinu tige kits lõi mind wist igawesti sandiks, kui abi ei saa!”

Hans wasta: „Lähme siis sauna! Soojas on parem aadrit lasta, weri on wähe wedelam!”

Hans wiib wanapagana mõisa rehetuppa ja lööb kirwega wanapagana kaela soonte pääle suure rammi.

Wanapagan kaebama: „Ah! küll see oli aga tärge! Aga ära liiasti lasse werd jooksta!”

Hans wasta: „Pole wiga! Kui paras aeg on, küll siis kinni jääb! Mine rehe kerefile soojal. Küll ma sind siis waatama tulen, kui paras aeg on!”

Wanapagan läheb kerefile. Weri jookseb mis hirmus.

Rehepapp läheb rehe ahju kütma. Kui ahi parajalt küdeneb, kuuleb ahju päält koledat ahkimist. Süütab lambi põlema, läheb vaatama.

Korraga hüüab rehepapp: „Kurat kerefil!“

Wanapagan jookseb kerefilt maha. Paneb minema, nii mis kārša hais taga!

Kala püüdmine.

J. Pihlap W. Wõidust.

Wanapaganal tulnud korra kange kala himu. Läänud mees mere äärde. Teel tulnud Hans kala koormaga wasta.

Wanapagan küsima: „Kudas ma ka kalu kätte saan?“

Hans wasta: „Mine, waata, mere ääres on faks wana musta pastalt. Pane need jalga, siis wõid merele minna!“

Wanapagan läheb mere äärde. Astub teise jalaga teise lootfikusse, läheb merele. Lootfikud lipuwad teine teise külge, wiimaks wanapagana jalge alt ära. Wanapagan karrsumm merde!

Wälja tulles hakanud mehikesel kange külm. Wõtnud wana nooda, mähkinud ennast selle sisse ja ütelnud ise: „Kord annab korra sooja! Kord annab korra sooja!“

Näeb teisel päewal Hansu. Ütleb kohe Hansule: „Kudas sa mind eila petsid! Need pastlad rajakad ei seisnud ju jalgade otšas!“

Hans wasta: „Miks pärašt ja pastlaid paeltega jalgade külge kinni ei sidunud nagu minul on!”

Wanapagan uuesti merele. Wõtnud jällegi tats lootsikut ja sidunud nõõridega kõwasti jalgade külge kinni.

Merel olles tõusnud suur tuul. Lootsikud kiskunud teine teisele poole. Tahtnud wanapagana päris lõhki kiskuda. Küll olnud mees nüüd kimpus.

Suure waewaga pääsnud wanapagan wiimats teisest lootsikust lahti ja sõudnud ühe lootsikuga kaldale.

Sest haadik olnud wanapagana kala himu kadunud.

Habeme kuldamine.

J. Leppik, Punabu Holstrest.

Wanapagan ütles korra Hansule: „Ma tahan oma habeme lasta ära kullata, et ta ometi teist moodi wälja näeks kui iga teomehe oma. Kas ja tead kedagi, kes seda tööd oskab teha?”

„Di jah!” wastas Hans. „Ma ise teen sulle selle töö hästi ja odawasti ära.”

„Kas oled selle koti täie kullaga rahul?” küsis wanatühi rahakotti näidades, mis ta taskust wälja tõmbas.

Hans wasta: „Küll ikka. Aga mul ei ole praegu riistu ega asju ligi. Pead ootama kuni nad kodust toon!”

„Tee, tee, et mul nii ruttu kui võimalik kuldhabe suus on!“ käskis wanapagan.

„Tulen ruttu tagasi!“ ütles Hans ja läks ära.

Kodust wõttis ta pajakeste ja hulga pigi ühes ja ruttas tagasi wanapagana juurde. Säl tegi tule ülesse ja ajas pigi paja sees sulaks.

„Soo! Kuld on sul!“ ütles Hans. „Tule, pista niiüd habe sinna sisse ja hoia homme selle ajani kulla sees. Aga ära ja liiguta, muidu wõib kõik murja minna. Ta küll wähe kipitab esiotsa, aga mida soem ta on, seda parem!“

„Anna natuke aega rääkida!“ palus wanapagan. „Kas sa jäed homseni ise siia juurde?“

„Mul pole aega siin juures wahtida!“ wastas Hans. „Seda pole tarwisgi; saad isegi wälja!“

„Säh, siin on su palk!“ ütles wanamees ja andis kullakoti Hansu kätte. „Aga ütle weel, kus sa elad wõi korteris oled. Kui mul mõni kord weel niisugust tööd teha tuleb, siis tean, kust meistrit leian!“

„Mina elan linnas!“ wastas Hans. „Mu nimi on Niisugune. Mind tunneb igaüks. Küsi aga minu järele, küllap find siis õige koha pääle juhataks!“

„Wõi Niisugune! Aruldane nimi, aga kerge meeles pidada!“ ütles wanapagan. „Soo, niiüd lori lõpetatud. Ma pistan habeme kulla sisse!“

Pistis ka teine habeme ühes lõuaga kuuma pigi sisse. See tegi niisugust valu wanapaganale, et mehikesel hambad irewile läksiwad.

Hans läks kullakotiga oma teed.

Teisel päewal katsus wanapagan habet paja seest wälja wõtta. Ei habe tule: pigi ära jahtunud. Ei jäänud muud nõuu üle, kui sammus linna poole Hansu juurest abi otsima. Pajake kõlbus wanapaganal habeme otsas, nagu punul krapp kaelas kunagi.

Tuba tee pääl küsis wanapagan ühe ja teise käest Niisugust taga. Aga igaüks hakkas naerma ja ütles: „Ei niisugust pole ma weel ialgi näinud!“

Wanapagan kõndis terve linna läbi, aga ei saanud ühegi inimese käest muud wastust.

Rudas ta wiimaks paja lõua otsast ära sai, seda ma ei tea.

Rõhuwalu arstimine.

D. Saabas Hallistest.

Korra kaebanud wanapagan Hansule, et tal fange kõhuwalu olla.

Hans kohe trööstima: „Ära kaeba, wenni-fene, küll ma sulle rohtu muretsen, mis warsti terweks teeb!“

Hans läinud mõisa, toonud waadi kõige tangemat piiritust.

„Siin on kõhurohi!“ ütelnud Hans tagasi jõudes wanapaganale.

Wanapagan kohe wiinawaadi kallale. Wõtnud wiinawaadi nagu kahetoobilise lassti kätte ja pannud terwe waadi piiritust ühe joonega kõhtu. Annud siis waadi Hansu kätte tagasi, tänanud ja ütelnud: „Ole meheks! See oli tubli ja kange kõhu rohi!“

Hans kohe wanapaganat õpetama: „Mine nüüd ahju pääle sooja! Siis saab kõht rutemini terweks!“

Wanapagan kobib ahju pääle. Heidab natukeseks ajaks puhkama. Aga piirituse waat mõjus mehe päha. Wanake jäi puru joobnuks ja magas seitse nädalit ühte lugu.

Hans seda nähes ei ole laisk. Hakkab kohe reheahju kütma. Kütab nii, et kõik kerefi kiwid punaseks lähewad. Joobnud wanapagan ei kuule midagi. Pragiseb ja käriseb tuliste kiwide pääl nagu pöršas ahjus. Wiimane kui raswa rõõm tilgub mehikese kehast wälja.

Hans aga ei jäta järele. Kütab ühte lugu ahju. Annab wanapaganale tuld ja suitsu. Mõtleb ise: „Läheb teise tošs wälja, siis mingi!“

Kui ka wanapoiss pörša kombel kerefil küpses, ei läinud teisel tošsu ometi mitte wälja.

Seitsme nädali pärast ärkab mehike wiimaks oma päätäiest ülesse.

Seitsmenädaline kütmine ja suitsetamine on aga mehikese veel tahmasemaks teinud kui ükski forstnapühkija on.

Küll nühtinud ja pühkinud mehike ennaft, aga seitsme nädaline tahm ja kõrvenine ei läinud enam küljest ära.

Sedawiisi on Hans siis wanapagana tahmaseks kõrwetanud.

Mõne aja pärast juhtunud Hans jälle wanapaganaga kokku saama. Küsinud kohe: „Koh wana weli, kas kõht nüüd terve? Kas mu rohi oli häa?“

Wanapoiss kohe wastu: „Mis häa! Kõht sai küll terweks, aga nüüd walu külje kontides!“

Hans naerma: „Kes sind täskis küljekonta ära põletada! Rohi on häa, sest ega muidu su kõht terve poleks!“

Wanapagan wasta: „Rohi tegi mind aga uniseks, nii et ma ei kuulnud ülesse tõusta. Suits ja tuli on mind nüüd üsna ära kõrwetanud!“

Hans naerdes: „Sinu oma süü! Kes sind täskis ahnepäits olla. Jood waadi täie rohtu forraga ära! Teistel inimestel saab waadi täiest terweks aastaks. Ja nad on priske ja terwed! Ja sina! Oled lollim kui lojus! Oma süü!“

Wanapagan õhates: „Nii küll wist lugu on!“

Torupilli mängimine.

J. Karu Helmeist.

Korra mänginud Hans torupilli. Wanapagan näinud seda, palunud pilli oma kätte mängida. Hans annud ka, kuid wanapagana sõrmed olnud torupilli sõrmeliste mängimiseks wäga jämedad.

Hans hääd nõuu andma: „Peremees, pista käed siia rehe seinapalgi wahele, siin jääwad ruttu peeniseks!”

Wanapagan pistnud. Hans tõmbanud kiilu seina wahelt wälja. Wanapagan jäänud käsi-pidi rehe seina wahele.

Hans lugema: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 . . .
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 . . .

Wanapagan küsima: „Hans, mis sa loed?”

Hans wasta: „Hulk hunt tulewad! Ei jõua neid ära lugesdagi!”

Seda kuuldes tõmmanud wanapagan kõigest jõuust. Pool rehe seina jäänud käte otja. Nii jooksnud tuhatnelja oma peidupaika. Rätt wälja tiskudes tiskunud kõik oma käe naha maha.

Kaewu puhastamine.

Hans ja wanapagan hakanud korra kaewu puhastama. Wanapagan läinud alla puhastama, Hans jäänud ülesse ääre pääle mulda wasta wõtma.

Hans mõtlema: „Küüd õige paras aeg wanakolli elule otja pääle teha! Küüd on teine mu küüsis!“

Hans wõtab hääd suured kiwid ja wiskab karjumum wanapaganale kaela.

Wanapagan alt hüüdma: „Hans-poeg, mis ja mulle pihu kaela ajad!“

Hans mõtlema: „Oled aga mees küll! Need weel pihud! Aga küll tean, mis teen: Weeretan sulle westikiwi kaela! Küll see mõjub!“

Weeretasgi westikiwi karjumum! wanapaganale kaela.

Wanapagan alt hüüdma: „Hans-poeg, waata, mis ma sain! Sain sõrmuse!“

Ja enesel westikiwi sõrmes ja weeretab teist sõrme otjas till, lill, lill ümber.

Hans sai aru kätte, et asi siin midagi ei aita. Jättis kõik nõuu järele.

Hooste piinamine.

J. Ringenfeldt.

Korra tahtis wanapagan Hansule kõiki pahan-dusi tublisti kätte tasuda. Selleks pidas wanapagan poegadega nõuu ja ütles neile: „Homme saadan ma teid Hansuga metšast ahjukütmise puid tooma. Ma muudan teid mustadeks hoosteks ja panen lauta. Kui Hans hakkab metšast pui koormaga tulema, siis wedage esiteks parajalt

hammu astudes, selle pääle hakate aga rutemini ja rutemini sõitma ja wiimaks lõhkuma, nõnda et Hans tublisti puistata saab ehk kas elu sinna jätab. Hans peab näha saama, et mina temaga enam nalja ei mõista!"

Pojad lubasiwad wanapagana käsku täita. Hans oli aga õnne kombel seda jalaja nõuupidamist teises toas uffe taga päält kuulunud. Mõttes kohe kawala tüki wälja, kudäs seda nõuu nurja ajada ja päälegi wanapagana poegi hästi waewata.

Teisel päewal andis wanapagan Hansule käsu metjast puid tuua. Ütles: „Laudas on faks musta hooft. Wõta, rakenda nad ree ette ja too siis kuuse puid!"

Hans läks käsku täitma. Wõttis reel jalajale alt ära, jättis ree maha ja wedas hobused juu kõrwast hoides metja.

Metjas raius Hans hulga suuri kuuski terwelt maha, jättis oksad külge, pööris kuused wasta okse hooftes sabade poole, rakendas hobused ette ja astus siis ise ohju kätte wõttes kuusede tüwide pääle.

Seda wiisi oliwad puud rasked wedada. Esiotsa samimusiwad hobused parajalt, siis aga kärmemini ja kärmemini. Wiimaks hakkasiwad jooksuma. Sõit aga ei tahtnud hästi minna.

Hans hakkas piitsaga tagant pihta laduma. Hobused jooksiwad natuke aega, wäsi siwad ära ja astusiwad jälle sammu. Hans sundis piitsaga

wahet pidamata tagant: „Te laisjad efukad, muud te kodu ei tee kui seisate ja jõõte ja nüüd ei suuda seda wäilest koormatki koju wedada. Wenite kui täid! Kas minu aeg on maast wõetud! Beremees pärib muud tööd weel. Kas mina pean teie rampide pärast oma aja ära wiitma!”

Pool teed ei olnud weel tagasi mindud. Mida enam Hans hobusid sundis, seda enam wäsiwad hobused. Natuke aja pärast hakkasid nad juba higist märjaks minema. Weel tiiki maad wedasidwad nad koormat, siis jäiwad seisma, üle ja üle märjad, puristades ja lõõtsudes. Hans tegi nagu saaks ta õige wihaseks, astus tee äärde metja, raius säääl paari süllapikuse tugewa wembla ja tuli siis tagasi. Sundis hobusid, ohjadega tõmmates ja lüües. Hobused ei tahtnud koormat edasi nihutada. Hans hakkas wemblaga tublisti pihta laduma. Hobused nihkusiwad paigalt. Suure waewaga ja hirmuga wedasidwad koormat edasi. Wiimaks jõudsidwad koju õue, üsna walges wahu.

Wanapagan oli juba aegsasti wälja tulnud tulijaid wastu wõtma. Oli iseenehes rõõmus poegade karutüki üle. Aga kudas ehmatas wanapagan nähes, et asjad üsna teisiti läinud kui lootnud. Burustatud Hansu asemel nägi ta omad pojad waewatud olemat.

Wanapagana meel läks haledaks. Ei rääkinud aga suuremat ühtigi, waid küsis Hansult ainult: „Mis pärast on hobused nii waewatud ja

wäsinud? Mispärast ei wõtnud ja rege ligi? Neil oleks siis kergem olnud wedada!"

Hans wasta: „Regi kaffi, tööd palju, ei ole aega parandada. Katsusin aga, et puud metšast wälja saan. Dues saawad oksad ära raiutud ja puud peenikesteks lõhutud!"

Wanapagan kiristas iseeneses hambaid, aga ei wõinud Hansule midagi teha.

Hooste tantsimine.

J. A. Weltmann Rootsi.

Wanapagan ütelnud Hansule: „Mine karja! Aga kui õhtu koju tuled, siis peawad hobused tantšima, loomad kiili jookšma ja lambad naerma!"

Õhtu jõudnud kätte. Hans wõtnud raudnaela, lõõnud hobuse kabjast läbi; loomadel sidunud hännad sarwede külge ja lammastel lõiganud päälmised mokad ära, nii et hambad paistnud. Siis läinud koju.

Wanapagan waatab: loomad jookšewad kiili na et küll saab, hobused tantšiwad ühe jala päält teise pääle ja lambad naerawad nagu oleks kes teab mis rõõmu olnud.

Jakob Ranna juust.

Karjas käimine.

J. Leppik, Pünabur-Holstrest.

Wanapagan tellis karjast, kes ühteainust kitse pidi hoidma. Kaup käis nii: Söödab kar

jane kitse kõhu päewa aja sees täis, siis saab tema kuhjani kolmandiku või küllimitu fulda; kui ei ole õhtu kits mitte täis, siis võib wanatihi karjase naha wemlasse tõmmata.

Kaajane ei sähwanud küll mitte kohe jah wälja, aga hulk fulda meelitas ometi. Mõtles: mis jääb siis on? Kui ta ka kuhja heinu ära sööb, siis peab ta kõht ikka täis olema. Tegi kauba ära. Wõttis hommiku, kui waewalt koitma hakkas, kitse kää kõrwale ja wiis ta oma ristihaina põllule. Kits wõttis jää õhtuks ennaft nii täis, et lõhki pidi minema. Mees lõi tee pääl laulu rõõmu pärast, et wõit tema on.

Kui kits kodus oli, wõttis wanapagan puulehti, walas neile oma soolwett pääle ja hiiudis: „Kitsi, kitsi, koos! koos!“

Kits tuli jookstes lehtede juurde ja hakkas suure isuga sööma.

Karjase elupäike läks looja.

Wanapagan tellis weel teise ja kolmandama karjase, aga ka nendegi käsi ei käinud paremini.

Wiimaks tuli kaval Hans, kes wanamehe wigurit tundis, ja tegi temaga karjase kauba ära. Hommiku magas kuni keskhommikuni, ehk küll ta kitsiga wara wainule oleks pidanud minema. Kui ta ülesse tõusis, pesi ta ennaft, pani riidesse ja sõi. Alles lõuna ajal wõttis kitsi järele ja läks metsa.

Wanapagan naeris tagant järele:

"Ah, ah, ah! Hans! Nii wiisi tahad sina kitse kõhu õhtuks täis sööta!"

Hans wasta: "Noh, mida tühjem ta on, seda enam ta ta ennast täis sööb."

Kui Hans jügamasse metsa jõudis, wõttis ta puulehta, walas oma wett pääle ja hüüdis: "Kitsi, kitsi, koos! koos!"

Kits tuli jookstes lehtede juurde ja hakkas juure isuga sööma.

Hans kütis kitse puu külge kinni, wemmeldas tal mehe moodi naha täis ja hüüdis:

"Kitsi, kitsi, koos! koos!"

Lastis teise jälle lahti, walas oma wett pääle ja hüüdis:

"Kitsi, kitsi, koos! koos!"

Kits tuli lonkides juurde, wõttis pikkamisi mõne lehe juhu, aga ei jõunud neid ära. Hans wemmeldas jälle kitse, hüüdes: "Kitsi, kitsi, koos! koos!"

Katsus weel kolmanda korra teist lehtede juurde meelitada, aga kits ei tulnud.

Nüüd olivad asjad hästi. Hans wõttis kitse lõaga kae kõrwale ja söötis kuni õhtuni. Õhtul läks ta teisega kodu, nagu karutantsitaja kunagi.

Kui kits õue pääle lahti oli lastud, wõttis wanapagan puulehta, walas oma wett pääle ja kutsus: "Kitsi, kitsi, koos! koos!"

Kits ei tulnud lehtede ligi, murd kui tegi turts! ja turts!

„Ah, ah, ah!“ naeris wanapagan. Niiisugust karjast pole mul veel enne olnud!“ Matfis Hansule lubatud palga wälja.

Repikus warjul.

J. Pihlap W.-Wõidust.

Hans künnud järwe ääres. Korraga hakanud müristama. Hans künnud, künnud, kuulatanud: mis nüüd? Kanget müdinat olnud kuulda. Ei olnud aga müristamise müdin.

Hans kuulatanud. Hobune ajanud ta kõrwad tikki! Hans waadanud: mäest tulnud alla finisid ja punasid poisikesi, suure pääga, laiade kõrwadega wanapagan kõige ees.

Hans saanud aru, et need wanapaganad on, müristamist kardawad ja järwe jooksewad. Hans mõtelnud, kuidas neid wähe saaks tatistada.

Kui wanapaganad ta kohta jõudnud, hõiganud Hans: „Hei! Urge minge järwe! See järw on õhuke!“

Wanapaganate parw löönud sebelema, suurte kõrwadega wanapagan tükkunud teiste wahelt läbi Hansu poole ja küsinud: „Mis sa kõnelesid?“

Hans hirwitanud wasta: „Mina ei kuule, mis sa ütlesid. Tule lähemale!“

Wanapagan pomisenud midagi poisikeste wasta. Hans ei kuulnud aga seda. Hult hakanud uuesti liikuma.

Hans hõiganud uuesti: „Kuulge!“

Jälle jäänud parw seisma ja kõik ajanud kõrwad laiali.

Hans ütelnud: „Arge minge sinna järwe!
See järw on õhuke!”

Mõned olnud juba põlwist saadik järwes.

Wanapagan küsinud: „Auhu siis!”

Hans näidanud täega ja ütelnud: „Näe, siia wõjastikku!”

Õseeneses hirmitanud Hans: Müüd nad ikka Pitse käest pekja saawad. Ega wõjastikus warju ole!

Wanapaganad karanud järwest wälja ja tormanud wõjastiku poole.

Müristamine olnud õige kange. Wihma hakanud ka sadama.

Hans wõtnud hobuse adra eest lahti ja läinud koju wihma warju.

Tüki aja pärast, kui wihm üle läinud, tulnud Hans jälle kündma. Waadanud: wõjastik finist juitšu täis.

Päike hakanud jälle paistma. Hobune ajanud kõrwad kikki. Hans waadanud, näinud: wanapagan tulnud.

Wanapagan hõiganud ju kangelst: „Hans, sa petis! Sa juhataſid mind siia wõjastikku, aga siin ei olnud midagi peidupaika leida. Ma ise jooksin weel sinna lepitusse mäe pääle, kus mõni kartohwli auk on. Sää! sain warjupaika. Minu seltsilised jäiwad aga siia ja waata, neist on ainult finist juitšu weel jarel!”

Hans naernud wasta: „Sinna lepitusse mina teid just juhatafin, kus sina warjul olid!“
 Mine, tee weel, Hansul jälle õigus.

Lapse wahetamine.

M. Tõnisson.

Tõnu talu perenaesel olnud ilusa näoga imew laps. Seda last tahtnud wanapagan enesele saada. Küsinud Hansu käest hääd nõuu.

Hans õpetama: „Tahad ja Tõnu-talu wäikest enesele, siis ei ole muul wiisil wõimalik last kätte saada kui wahetamise teel. Pererahwa laps magab hällis. Wahetades aga ei tohi ööse tuld ülesse wõtta!“

Wanapagan tänanud Hansu hää nõuu eest. Lubanud järgmisel ööl wahetama minna.

Mis teeb aga Hans? Läheb perenaese juurde, räägib wanapagana tahtmise ära. Annab nõuu, et perenaene nartsjudest lapse juuruse tite teeks ja lapse ajemele kätikisse paneks, lapse aga enese juurde woodisse wõtaks.

Perenaene teeb nõnda.

Ka Hans tuleb ööjeks sinna ja walwab wanapagana tulekut.

Reiköö jõuab kätte.

Wanapagan tuleb tajakesi tuppa, wahetab tite kätikis oma lapsega ära ja pühib minema. Kuuleb teine ahju päält meesterahwa kõhimist.

Hans võtab tule ülesse ja kutsub perenaese wanapagana last vaatama. See on väga inetuma näoga ja karjub sea moodi häälega. Keegi ei jõua jeda kija kuulda. Kõik tahaksivad teisest lahti saada.

Hans paneb tule ahju ja wistab wanapagana lapse tulesse. Suur pauk käib ja ahjust kargab sinine suits wälja.

Seda nähes hüüab Hans: „Wõit on see kord täiesti meie pool! Saimie wanapaganat tublisti tüüsjata. See tüüsjamine teeb mehekese meele nii hapuks, et enam ei hakka inimeste lapsi wahetama!“

Sea niidus.

L. M. Franzdorf Simunast.

Korra külm talwe ajal lõtkinud wanapagan mõõda küla tänawat, ise poolest kõhust jaadik lumes. Wanapagan lõdisenud ja wärisenud külma käes, Hansul aga, kes kaasas olnud, ei olnud wiga ühtigi.

„Kust see tuleb, et mina külmetan ja sina sugugi?“ küsinud wanapagan Hansu käest.

„Kõwal mehel kõwad kondid!“ wastanud Hans naerdes.

Wanapagan wasta: „Kondid! Mul ka kondid nagu mõnel hobusel, aga mis see aitab: mul külm ometi!“

Hans pärima: „Kus sul siis kõige enam külm on?“

„Mu jalad valutavad ja küüned külmetakivad mis hirmus!“ hulunud wanapagan Hansule wasta.

Hans pilkama: „Säh, ka mõni mees! Jalad valutavad, küüned külmetakivad! Miks sa siis enesele häid kapukaid ei tee ja jalga ei pane, niisama ka hästi tublised labakuid. Ei siis kardaks kurratki külma!“

„Tohoh Hans!“ hüüdnud wanapagan kõrgesse karates. „Ära enam seda wiisi räägi! Speta parem, kuidas sooje kapukaid ja labakuid teha ehk kust neid saada!“

Hans wasta: „Loll sa ikka oled ja lolli surma sa wiimaks sured!“

„Tohoh Hans! Ära tee mind wihaseks!“ hüüdnud wanapagan.

„Mis ma sind wihastan! Sa ei tea ju weel, kuidas kapukaid ja labakuid saada!“ pilganud Hans.

Wanapagan paluma: „Hää Hans! Kulla Hans! Speta!“

Hans wasta: „Miks ei! Praegu tuleb meile talu wasta. Ma tean, jääb on hääd lambad. Nimelt on jääb ilma farwedeta tubli oinas. Sellel on wäga hää ja pehme will. Meine, niida see ära ja tee enesele kas tosinate kaupja kapukaid ja labakuid. Siis ei ole enam tarwis külma pärast nuriseda.“

Wanapagan kohe: „Kus? Kus? Lähme sinna!”

Läinudgi.

Hans juhatanud wanapagana juurde sea lanta. „Mine siit uksest sisse, aga ära tuld ülesse wõta, sest muidu tulewad pererahwas pääle ja tabawad meid kinni. Koba jääb käsi kaudu ja kui kuuled, et keegi nurgas õh! õh! teeb, siis mine sinna ja hakka ta seljast karwa ära katkuma. Nüüd on talwekuu ja lammaste will seljas ime lahti. Kui loom ehk karjuma hakkab, istu ta selga ja katku pääle!”

Wanapagan pugunud sea lanta. Hans lükanud ukse taga kinni.

Baewalt olnud wanakoll sea laudas, kui säält forraga hirmus rõhkimine ja hele sea kisa wälja kostnud. Hans pistnud putkama. Koerad hakanud haukuma. Pererahwas tulnud käre, müra pääle lanta juurde ja leidnud wanapoisi säält eest. Ei nüüd enam nalja olnud. Kes aga midagi kätte saanud, see sellega wanapaganale pihta põmmutanud. Mehike kisendanud nagu ratta pääl.

Kui wanapois küssalt watti saanud, pääsnud ta wiimaks lahti ja pistnud punuma. Saanud teel warsti Hansu kätte ja hakanud sellele oma häda kaebama. Sse forranud ikka: „Enam kisa kui willu! Enam kisa kui willu!” Seda üteldes näidanud Hansule sea harjaste tutti.

Hans naernud aga ja ütelnud: „Hää weel, et hingega pääsid!“

Tapmine ja ülesäratamine.

J. Reublan Jootmalt.

Wanapagan käinud tihti Hansu juures juttu ajamas. Hans tahtnud wanapaganale pussi mängida. Pannud põie werd täis, seadnud naese kaendla alla.

Wanapagan tulnud jälle Hansu juurde. Hans naesega riidlema. Võtnud juure pussi, löönud naesele kaendla alt sisse. Põis katki, veri välja.

Wanapagan ütlemas: „Hans, Hans, mis sa nüüd tegid! Sa löid naese surmeks!“

Hans wasta: „Lai sureb! Küll ma ta pärast ülesse äratan!“

Wanapagan küsima: „Kudas sa ta ülesse äratad?“

Hans wasta: „See on mul wäike asi. Siin on mul wäike sarw. Pistan selle ta suhu, puhun sarwe, — hing sees nagu ennegi!“

Wanapagan ütlemas: „Müü sarw mulle!“

Hans jälle: „Küll müün, kui koti täie kulda annad!“

Wanapagan wasta: „Arata enne naene ülesse, et näen, kas õigust räägid!“

Hans pistnud sarwe naese suhu, puhunud. Naene teinud silmad lahti. Hans pusunud teist.

lorda. Naene tõusnud püüsti. Terwe nagu ennegi.

Wanapagan annud koti täie kulda Hansule ja läinud sarwega koju.

Kodu mõtnud pika püssi. Löönud naesele kaendla alt sisse, nii et ots teine poolt wälja tulnud. Siis hakkanud sarwega puhuma, nii et naesel soolitad wälja tulnud. Aga naene elusse ei tõuse.

Wanapagan läinud Hansu juurde tagasi Hansu appi paluma.

Hans ütelnud: „Mis see enam aitab! Sa oled ju sifitonna segamini puhunud! Oled ikka wa loll oma puhumisega!“

„Jah, tohtri ametist ei tea ma märkigi!“ ütelnud wanapagan.

Kitse piim.

3. Mädasjon Tarwastust.

Korra olnud wanapaganal poeg haige.

Wanapagan ütlemas: „Hans pojuke, mine too kitse piima!“

Hans wasta: „Küll saab, peremees!“

Hans läinud tooma. Korjanud hulga waitu, ajanud sulaks, wiinud wanapaganale.

Wanapagan koe poega käskima: „Joo, joo pojuke, sooja kitse piima!“

Pojuke jõi ja suri.

Kepp ja ora.

J. Neublau Footmalt.

Wanapaganal olnud niisugune kepp, et sellega reht peksnud. Pannud ahte põlema, wõtnud kepi kätte, käinud ümber ahte. Tuli põletanud wilja teisale, ahted teisale.

Hans teinud enesele niisamasuguse kepi ja läinud, wahetanud salaja wanapagana kepigä ära.

Wanapagan läinud, hakanud reht peksma. Pistnud ahte põlema, wõtnud kepi kätte. Aga tuli pole kepist hoolinud, põletanud terve rehgi ära.

Küll wanapagan pidanud aru, mis wiga kepil, et tuli teda enam ei kardä. Ujanud kõik suguwõja koku keppi arstima. Üks wanamoor tunnud wiimaks ära, et see õige kepp ei ole.

Hans teadnud kōhe, et hääd lugu ei ole. Teinud õue sügawa augu walmis, pugunud sinna sisse.

Warsti tulnud Hansu naese juurde suur kari wanapaganaid ja küsinud, kus Hans on.

Naene wasta: „Hans on juba surnud!”

Wanapagan pärima: „Kus ta haud ou?”

Naene wasta: „Näe, sääl õue pääl on haud küngas!”

Wanapagan läinud kõige esmalt Hansu hauda pääle. Hansul olnud angus, pikk ora kaasas. Teinud selle punaseks, pistnud wanapaganale arude wahelä.

Wanapagan karanud hana päält ära ja ütelnud: „Mis oli kaval elus, on kaval surmas!“

Palga maksmine.

J. Neublan Footmalt.

„Homme lasen sind teenistusest lahti. Kui palju ja palga saad?“ ütelnud wanapagan Hansule.

„Kohkem ma ei taha kui wene täis raha!“ ütelnud Hans.

Wanapagan hakanud wenet täitma. Ei jõudnud täita. Hans wenele augu põhja teinud.

Viimaks lubanud wanapagan Hansule niisuguse hobuse anda, kes raha enesest annab. Hans olnud hobusega rahul ja läinud minema.

Läinud kõrtsi, laotanud hobusele linad alla ja käskinud hoost raha anda. Silmapilk olnud lina pääl suur hunik raha.

Dõse wahetanud kõrtsmit salaja Hansu hobuse oma hobuse wasta ära. Hans käskinud hoost homniku jälle raha anda, aga hobune pole enam kopikatgi annud.

Hans wiinud hobuse wanapagana kätte tagasi ja ütelnud: „Mis sa mind petsid? See ei anna ju raha kopikatgi!“

Wanapagan annud Hansule hobuse eest laudlina. Ütelnud: „Kui see lina saab lauale pandud, on kohe kõige paremad road laual!“

Hans olnud linaga rahul. Läänud jällegi kõrtsi. Kõrtsis pannud Hans lina lauale. Kohe kõige paremad road laual ta ees.

Kõrtsmik wahetanud ööse salaja lina ära. Hans tahtnud hommiku sööma hakata. Laotanud lina lauale, aga mitte toidu einetgi ei tulnud lauale.

Hans wiinud lina wanapaganale tagasi. Wanapagan annud Hansule lina asemel niisuguse nui, et kui seda kästud ilusasti tantsida, siis see tantsinud ilusasti. Kästud nui kurjasti tantsida, siis peksnud nui seda, seda kästud.

Hans läinud kõrtsi, käskinud nui kurjasti tantsida. Nui tantsinud kõrtsmiku turja pääl niikaua kuni kõrtsmik Hansule hobuse ja lina tagasi annud.

K ä o k u k k u m i n e .

H. Pihlap W.-Wõidust.

Wanapagan tahtnud Hansust lahti saada. Saatnud wanamoori Hansu toa akna alla puu otja kukkuma. Hansu teenistuse aasta ulatanud kamba järele. K ä o k u k k u m i s e s t k ä o k u k k u m i s e n i .

Hans mõtelnud: „Mis kagu see ometi nüüd kukub? Alles eila lastsiwad lapsed wastla päewa liugu ja täna juba kagu wäljas!“

Wõtnud püssi, lastnud wanamoori maha.

Mesilaste küüsis.

D. Hingenberg Tapalt.

Hans maganud õõse wihtlemise jaunas. Teades, et wanapaganal tahtmine teda tappa, mõtnud Hans õhtu aiaist mesipuru ühes mesilastega ja wiinud jauna oma asemele. Mesipuru aukudele pannud sambla tükid ette, et mesilased wälja ei pääseks. Saamas katnud Hans mesipuu waibaga ilusti kinni ja teinud kõik nii, et wanakonn mesipuud nähes Hansu arwas asemel magawat.

Kesköö ajal tulnud wanapagan oma wanamooriga seltsis jauna poole, wanapaganal kirwes õlal, wanamooril margapuu käes.

Wanapagan warsti naist õpetama: „Walwa siin uhtse kõrwas. Tahab Hans wälja jooksta, siis anna kohe margapuuga nii pähe, et mehikesele tofs wälja läheb.

Õse läinud tasakesi jauna sisse. Astunud Hansu aseme juurde ja annud linnupuule kõigest jõuust pihta. Puru puruks, mesilased puust puha wälja, wanapoisi kallale. Wanapagan punuma.

Uhtse taga walwanud aga wanamoor hoollega, margapuu käes. Pole pimedas aru saanud, kes toast wälja põgenenud. Urwanud tuleja wististi Hansu olewat. Annud wanapaganale niisuguse mehise wõmmaku pähe, nii et wanapagan nagu heinatott maha sadanud.

Rudas ehmatanud aga wanamoor, kui aru saanud et wanapagana enese maha wõmmutanud. Waadanud, waadanud, aga ei wanapagan liiguta kätt ega wimu. Hakanud nüüd walju häälega nutma ja kaebama.

Hans kuulnud wanamoori nutmist. Tulnud sauna päält maha, kuhu ta wanapagana eest warjule läinud ja küsinud: „Mis meie peremehel wiga?“

Wanamoor wasta: „Mis peremehel wiga? Beremees waenekene sai äkisti hirmsa willihai-guse. Langes maha nagu nott willi kätte. Waata, pää üsna sinine hirmsast walust!“

Hans kohe wanapagana pääd waatama. Margapuud nähes aga wanamoorilt küsima: „Mis sa selle riistapungaga siin teed?“

Wanamooril wale warsti käepärast: „Tulin saunast sibulaid otstima. Sibulad on rohuke willihai-guse wasta. Sibulad kuivawad saunas. Margapunga tahtsin sibulaid mõõta!“

Hans wasta: „Mine siis ja too saunast mõni sibul. Derume peremeeft sibulaga. Ehk saame peremehel weel elu sisse!“

Wanamoor läinud sauna sibulaid tooma. Waewalt astunud wanamoor ukseft sisse, kui ju Hans ukse nii kowasti ja tublisti kinni pannud, et wanamoor enam wälja ei wõinud pääseda. Jätnud wanamoori sauna mesilaste kätte ja läinud ise aida pääle magama. Wanamoor kiserdanud saunas nii, et seinad üsna wärisenud.

Kuue nottimine.

D. Bruhl Haljalast.

Ohtu, kui Hans magama läks, laulis lind:
„Ara heida jauna lawale, heida lawa alla!”

Hans pani kuue nõnda lawale, nagu magaks ta ise kuue all, ja läks ise lawa alla puhkama.

Natukese aja pärast tuli wanapagan, suur nui õlal. Lõi kolm korda nuiaga lawale kuue pihta. Läks siis ise ära.

Wähe aja pärast tuli wanamoor, suur nui õlal. Lõi kolm korda nuiaga kuue pihta. Läks felle pääle niisamati ära.

Pääle pooltööd kobis Hans lawa alt wälja lawale magama.

Hommiku tuli wanapagan vaatama, kas Hans jurnud.

Hans puges kuue alt wälja.

Wanapagan imestles wäga. Hansu käest küsima: „Kas kuulsid ka ööse midagi?”

Hans wasta: „Jaah! Just nagu kuus müüju oli wasta feina, nõnda et minu pää põrus!”

Wanapagan mõtlema: „On aga sel kōwa pää! Ma andsin kōigest jõust pihta ja ta ei tunnegi!”

Piimapüti tapmine.

J. Holts Nõwalt.

Wanapagan tahtnud Hansu ära tappa. Küsinud Hansu käest: „Hans, kuhu ja võse magama heidad!“

Hans wasta: „Ahju ääre pääl olen ikka maganud. Kuhu ma täna võsegi mujale heidan!“

Hans saanud aru, et wanapaganal paha nõuu on. Heitnud küll õhtul ahju ääre pääle, läinud aga võsel ahju magama. Ahju ääre pääle pannud Hans piimapütid.

Võse läinud wanapagan pimesdas mööda redelit ülesse ja wirutanud kaks, kolm korda firwega wastu piima pütti. Arwanud ise, et sulasele Hansule pihta annab. Üks pütt kuskus plartsatades wanapaganale kaela.

Wanapagan naernud: „Küüd ta pää kukus maha, paljas were plagin taga!“

Hans kosis hommiku aegsasti ahjust wälja. Ütles wanapaganale: „Mis ja mind firwega võse narrisid! Ujasid mu hää une ära!“

Wanapagan pannud wäga imeks, et Hans weel elus. Ütelnud iseeneses: „Seda Hansu ei tapa keegi ära!“

Sauna põletamine.

J. Wahe Hiin Kasjarest.

Wanapagan arwanud kõige hõlpsamini Hansust lahti saawat, kui võse sauna põlema sütitab. Hans maganud saunas.

Hans aga saanud wanapagana nõuust aru. Võtnud taimne paku, pannud sauna lauale, pannud oma wana tefi paku pääle. See läinud saunast wälja.

Döjel tulnud wanapagan sauna põlema süütama. Waadanud enne, kas Hans tõesti saunas. Waadanud: Hans magab laual, teff pääl. Süüdanud kohe sauna põlema. Olnud müüd rõõmus, et Hansust lahti saab.

Saun põlenud ära. Hans võtnud tefi, läinud sauna juurde, heitnud sooja tuha sisse magama, teff üle pää.

Hommiku tulnud wanapagan Hansu põlenud kontisid waatama. Ehmatanud hirmsasti, kui Hansu terwelt näinud sauna aherwarre keskel magawat.

„Kas oli palaw ka?“ küsinud wanapagan.

„Ei kedagi! Oli korra, nagu oleksiwad tirkud hammustanud, pärast kadus ka seegi ära!“ wastanud Hans.

Põgenemine.

J. Holts Nõwalt.

Ühel õhtul küsinud wanapagan jälle Hansu täest: „Hans, kuhu ja täna võse magama heidad?“

Hans wasta: „Sinna, kus ju wanaemagi magab, aga pahemale poole!“

Hans teadnud wanapagana furja nõuu ära. Kui kõik wagu si jäänud, läinud Hans wanaema paremale poole magama.

Döfel läinud wanapagan ema pahemale poole Hansu tapma. Sääl pole aga kedagi ees olnud. Löönud firwega ja löönud wanaema furnuks.

Hommiku, kui wanapagan näinud, et oma ema ära tapnud, hakanud ta weel enam Hansu kartma. Ütelnud naesele: „Mu nõuu enam ei aita, kui et peame ära põgenema. Ei tea, mis see Hans muidu wiimaks weel teeb. Aga rahakasti ma maha ei jäta. Selle wõtan selga ja wiin ära!“

Hans kuulis salamahiti kõrwalt, et wanapagan põgenemise nõuu pidas. Hansul oli rahakastist kahju. Bidanud häd nõuu. Teinud rahakasti kaane lahti ja pugunud kasti warjule.

Pea tulnud wanapagan, wõtnud rahakasti kbiega selga ja pistnud naesega jeltsis lippama.

Teel ütelnud wanapagan naesele: „Ega Hans meid enam kätte saa! Pole tarwis nii tulihelt lipata. Selg juba üsna tuline rahakasti taludes. Wesi jookseb mööda külge maha!“

Hans kuulnud rahakastis wanapagana juttu. Hüüdnud rahakastist: „Tuba olengi siin!“

Wanapagan ehmatanud seda kuuldes nii, et põlwili langenud. Karanud aga kohe jälle maast ülesse ja pistnud weel tulihemalt punuma.

Tüki aja pärast küsinud wanapagan naese käest: „Waata, kas näed ikka veel Hansu tulewat?“

Hans kuulnud, hüüdnud kätist wasta: „Tuba olen ju seljas. Kuhu sa weel mu käest jooksed?“

Wanapagan wiisanud seda kuuldes rahakasti seljast maha ja plaganud kõigest wäest edasi.

Hans aga roninud rahakastist wälja ja wiinud rahakasti koju. Pärast seda ei ole ta enam wanapaganat näinud.

Wanapagan põgeneb Hansu nime kuuldes.

J. Holts Rõwalt.

Wanapagan hulkunud karta aega mööda maailma. Ei julgenud wana koha pääle tagasi minna.

Mõned künned aastad läinud mööda. Wanapagan wõtnud südame rindu ja läinud oma wanni hooned waatama. Leidnud kõik wiletsas korras. Jäänud ometi sinna uuesti elama.

Läinud kõrtsi sulast kauplema. Kõrts noori mehi täis. Otsinud ja otsinud, aga ei leidnud hulga seast niisugust, kes talle paras. Mõned liig pikad, teised liiga lühikesed. Wanapagan tahtnud niisugust, kes temast pisut lühem oleks.

Wiinaks ütelnud kõrtsirahwas, et üks mees kõrtsi ahju pääl olla. Ehk kõlbada see sulaseks.

Kõrtsi ahju pääl olnud aga just Hans. Hans olnud ju wanaks läinud ja kõssi kuiwanud, nii et wanapagan teda enam ära ei tunnud.

Wanapagan mõõtnud Hansu pääläest jala tallani. Leidnud Hansu oma meele järele olevat. Hankud julase kaup tegema. Beagi olnud kaup valmis.

Wanapagan küsinud ometi: „Mis su nimi on?“

Hans wasta: „Hans! Hans on mu nimi!“

Seda nime kuuldes pistnud wanapagan koha lippama, nii et kannad wälkunud all.

Wanapagan karjas.

H. Pihlap W.-Wõidust.

Wanapagan jäänud wiimaks nii waeseks meheks, et enam kusahiltgi süüa ei saanud. Suure nälja pärast tulnud wiimaks Hansu juurde süüa paluma.

Hans lubanud süüa anda, aga mitte muidu kui jäägu wanapagan talle karjaseks.

Wanapagan jäänudgi Hansule karjaseks. Käinud mõnda päewa karjas, saanud süüa, jäänud laisaks. Mjanud waewalt weel elajad karjamaale ja heitnud ise lahtise wärawa angu pääle magama.

Olnud kange palaw ilm. Elajad hakanud äfisti kiili jooksuma. Tormanud lahtisest wära-

wast wälja koju poole ja sõtkunud magajal wanapaganal poolikad wälja.

Sedawiisi saanud wanapagan sinna otsa.

Suntide küüsis.

I. Franzdorf Simunast.

Korra olund hull noort rahwast ühes peres widewikku pidamas. Wanapagan näinud seda. Mehel mõnus mõte pääs: ehk juhtub jäält kedagi oma küüsi saama.

Läinud teine talusse sisse, teretanud ja palunud õomaja. Majaperemees lubanud.

Wanapagan palunud süüa. Seda toodud talle lauale. Wanatõht kohe õgima: pala ja kala, pala ja kala. Beremees pannud mehe suurt söögiihu imeks. Pole aga sest suuremat midagi wälja teinud, sest kes teab, kaugele tulnud, tõht kangesti tühi.

Seni kaasitud poisid ja tüdrukud kangesti.

Pääle söömis wanatõht kohe küsima: „Miks näd tüdrukud nii ilusti laulawad ja keda nad naerawad?“

Selle pääle wastanud Hans (wäike Hans): „Nad naerawad, et wana härg täna wafika toob!“

„Miks? Andas nii?“ küsinud wanatõht.

„Kui elame, eks näeme!“ wastanud Hans mõtte muigutades.

„Ruhu te mind magama panete?“ küsinud wanapagan natuke aja pärast.

„Küll ikka ahju serwale!“ wastanud Hans naeratades.

Kõik heitnud magama. Tuli kustutati ära.

Kui Hans wanapagana kuulnud kõwasti norisewat, kutsunud ta kõik inimesed toast wälja rehe alla, läinud ise õue ja wilistanud.

Wile pääle kuulnud eemalt hulgumist ja siis nii, näu hääli.

Korraga toas hirmus ähkimine ja nagu huntide hulgumine. Keegi ütelnud toas: „Kuule kriimu, metsa willu! Ära oma peremeeft puudu! Ära ta jalgu rebi! Säh, katju seda jalga! Säh, katju teist jalga! Ei anna, ei anna! Omad jalad mõlemad!“

Hans kuulnud seda. Pugenud ruttu läbi suitju augu tuppa. Hundid jooksnud mööda toa põrandat, keeled juust wäljas, wahtinud parte poole. Bartel istunud wanakoll ja kõlgunud oma pikki koiwi.

Hans kõmmutanud wanapaganale wõmmu kuskasse. Wanapagan lennanud nagu tuhakott partelt alla huntide kätte.

Hans aga hüüdnud: „Wana härg, ju wastad on siin!“

Hundid pannud wanapagana nahka.

Pitse kimbus.

J. Reinwald Narvast.

Wanapagan kartnud koledasti müristamist. Sui suure müristamise ajal ei ole mehike mõnel nädalil filmagi kinni saanud. Kartnud, et kui magama heidab, pikne tuleb ja ta pihuks ja põrmuks teeb.

Et ometi wähe magada saaks, pannud wanapagan Hansu walwama. Unnud Hansule käsu tätte, et kui müristamise pilw tuleb, Hans ta siis kohe ülesse äratab.

Iga korra kui wanapagan magama heitnud, heitnud ta jõe ehk järwe kaldale magama. Pöörnud alati jalad wee poole, et pikse eest seda hõlpsamini wette wõiks põgeneda.

Seda pannud Hans ammu tähele. Mõetlenud kawala wiguri wälja, kuidas wanapaganale pussi teha.

Hans oodanud kuni wanapagan õig. kõwasti magama jäänud. Pöörnud siis wanapagana jalad maa poole.

Warsti tõusnud pikse pilw ülesse. Kõueke hakanud kangesti müristama. Hans oodanud kuni üks sumakas ju jõkke ära käinud. Aratanud siis wanapagana ülesse.

Wanapagan nagu nool punuma. Aga wette jooksmise asemel lipanud mehike maa poole. Ei ole veel paari wakamaadgi edasi jõudnud, kui

hirmus kähwatus käinud. Wanastpaganast jäänud ainult nakuke sinist suitset järele.

Wanapagan karbis.

G. Anniko Tõstamaa kihelkonnast.

Korra olnud Hans sepipajas töös. Wanapagan tulnud sinna. Ei lastnud Hansu enam tööd teha.

Hans mõtlema, kuidas wanastpaganast lahti saaks. Võtnud väikse randkarbi kätte ja ütelnud wanapaganale: „Minu isa isa ostas ennast nii pisikeseks teha nagu see karbike siin. Mina arvan aga, ega sina ometi nii tark ole kui minu isa isa. Seda tüül ja ei või teha, et ja ta karpi mahud!“

Wanapagan koke wasta: „Tõhoh! Mis asi see on, mis mina ei või teha!“

„Noh, kui võid, eks karpi siis!“ ütelnud Hans ja teinud karbi lahti.

Wanapagan kahanenud, kahanenud, pugenudgi karpi.

Hans karbile kaan pääle, karp tuletangide wahele ja tulesse. Lastnud seni tules olla kuni karp punaseks läinud. Pannud siis alasile ja annud pihta. Tagunud nõnda kaua kuni ainult sinine suits wanastpaganast järele jäänud.

Seft saadik ei tulnud wanapagan Hansu enam sepipatta kiusama.

Torupilli otsimine.

J. Ringenfeldt.

Hans oli oma torupilli remmelga otja kuuwama pannud. Remmelgas oli jõe kaldalt lāngus wee pinna poole kaswanud. Torupilli kuu paistis weest wasta.

Hans ja wanapagan tōndisuwad jõe kallast mōōda. Korraga filmas wanapagan torupilli kuu wee sees. Pidas Hansu kēewarrest kinni ja küsis: „Mis imeasi see on, mis jääb ripub?“

Hans jeletas āra, et see mānguriist olla ja puhudes wāga ilusat hāält anda.

„Kudas mōitšime ta kätte jaada?“ küsis wanapagan.

„Ei tea!“ kostis Hans. „Kallas on jāršt ja remmelgas ulatab kaugele jõkke!“

Tūki aja pārašt ütles wanapagan: „Mul tuli hāā nōuu! Dota, mu astun kalda alla ja joon jõe tūhjaks. Siis saame kuuwa jalaga pilli ligi ja toome ta āra!“

„Wāga tarf nōuu!“ kostis Hans kawalasti. „Tee seda. Ma ootan jeni kalda pāāl!“

Nja wiitmata astus wanapagan kalda alla ja hakkas jõe tūhjaks jooma.

Natukeje aja pārašt oli see tōō tal peaaegu korda lāinud. Wanapagan tōusis pūsti, tōmmas jūgawasti hinge ja puhus siis, nii et punde ladwad ja oksad kōikusiwad.

Jõe põhja oli veel jala jälje täis wett jäänud.

Wanapagan ütles Hansule: „Kas astume müüd pilli juurde?“

Hans nägi, kudas lugu oli. Ütles kohe: „Tõgi ei ole veel täiesti tühi. Pisut wett nähitse veel sees olewat. Rüüpa ka jee tilgake ära, siis saame kuiwa jalaga pilli juurde!“

Wanapagan wahtis pärani silmadega jõe põhja ja ütles: „Tõsi küll, tiff wett on veel järele jäänud. Dota, ma rüüpan ta filmapilk ära!“

Wanapagan lastis ennaft käpakile ja rüüpas weeraasukele ära.

Selle pääle tõusis ta püsti, tõmmas uuesti sügawasti hinge ja puhus.

Suur pauk käis. Maa wäriſes, metsad kohaſiwad. Wanapagan kukkus jõe kaldal lõhki. Kõik wesi woolas wanapagana suust jälle jõkke tagasi.

Hans naeris, mis wõis. Jättis wanapagana jõe kaldale ja läks oma teed.

Wanapagana surm.

G. Tikerpuu Hiinust.

„Kudas find peaks ka teise ilma saatma? Kas wõid ka ülepää surra?“ küsis Hans wanapagana käest.

Wanapagan wasta: „Kus seitse aiapääd seitse riigi piiri pääl kofku käiwad, säält kes-

felt kolm kadakast teiwast wõtta ja nendega mind
lühia — jee on mui surm!”

Hans otsima. Leidis seitsme riigi piiri
päält seitse aiapääd ja kolm kadakast teiwast.
Wõttis need, lõi wanapagana surnuks.

Peet Tikerpuu suust.

Pastlate ärakulutamine.

J. Meltjow Wõnn Kariist.

Kaupja tehes ütelnud wanapagan Hansule :
„Kui mind nii karta teenid, et paari pastlaid ära
kulutad, jaad külimitu kulda ja kolm kamalu
täit hõbedat!”

Hans kannab pastlaid, kannab, aga auka
sisse ei saa. Mida enam kannab, seda kõwemaks
pastlad lähewad.

Pidanud kawala nõuu.

Pannud pastlad iga ööse lühja wette.
Waata, warsti augud jees. Seda wiisi pidanud
wanapagan Hansule lubatud palga kätte maksma.

Peenarte puhastamine.

J. Kiwijätk Karksiist.

Wanapagan juhtus korra kapsa-aeda minema.
Mägi : kapsad üsna heina sisse kinni kaswanud.

Wanapagan Hansule ütles : „Kuule, Hans,
puhasta need kapsa peenrad ära!”

Hans tohe walmis käsü täitma. Kattus peenra päält kõik ära, kattus kapsad, kattus rohu. Paljas muld jäi aga järele.

Sai tööga warsti walmis. Läks peremehe juurde, ütles: „Peremees, töö walmis! Tule, waata üle!”

Wanapagan läks waatama. Mehike puhtaid peenraid nähes tohe hüüdma: „Hansuke, Hansuke! Mis sa oled teinud! Sa oled kõik kapsad üles kiskunud!”

Hans wasta: „Ega peremees sellepärast pahane pole! Sa ise käskisid ju kapsa peenraid ära puhastada!”

Wanapaganal ei aidanud muu asi kui otstis mõned kapsa nutid rohu seest välja ja teetis ära. Sai ometi niigi palju!

Noa ihumine.

J. Kiwifäe Karfist.

Wanapaganal läinud kõwast terasest nuga nüridakts. Wanapagan Hansule ütlema: „Thu nuga ära!”

Hans wasta: „Hää küll, peremees!”

Hans wõttis tahu ja hakkas ihuma. Natuse aja pärast oli noal paljas pää järele.

Hans wiis nüüd noa wanapagana kätte ja ütles: „Säh nüüd nuga!”

Wanapagan hüüdma: „Hansuke, Hansuke!

„Mis ja oled teinud! Noa tera oled ja kõik ära ihunud!“

Hans wasta: „Ega peremees selle pärast pahane ole? See on ju peremehe oma käsi! Sa ise kästsid ju nuga ära ihuda!“

Wanapaganal ei aidanud enam muu nõuu kui pidi sepale minema ja enesele uue noa lastma teha.

Kuldnaha tegemine.

Anna Karus.

Korra teinud Hans kaseraagudest lundasid. Wanapagan tulnud ta juurde, teretanud: „Tere, wa sõber! Kudas käbarad käiwad?“

Hans wasta: „Täna küsimast! Olen praegu suure õnnega koos. Leidsin metsast niisugusid kase raagusid, kellega kuldnahk selga wihtakse!“

Wanapagan paluma: „Pai kulla Hans, kas ja ei wõi mulle ka kuldnahka selga wihtuda! Ole wa hää weunas!“

Hans wasta: „Miks mitte! Ma pole ju ialgi sääl kadepõrs, kus häd wõin teha! Tee aga riidest ennast lahti ja heida sinna pengi pääle. Ma toon tarest nõõri, seon ju pengi külge!“

Wanapagan heitnud pengi pääle. Hans sidunud tugewasti kinni.

Hans wõtnud hulga ära lehistatud kase raagusid, kõitnud kimbuks. Hakanud siis wanapaganale pihta laduma.

1161 Wanapagan mõiranud nii et 7 penikoorma
pääle kuulda olnud: „Ai, ai, ai! Bai Hans!
1162 Lase lahti! On juba küllalt paks kulla nahk!”

1163 Hans wasta: „Mida paksem, seda parem!”

Hans wihtunud nii kaua kuni wiimaks
ära wäsinud.

Linatalgul.

L. M. Franzdorf Simunast.

Korra kuulnud wanatõhk, et külas linatal-
gusid peetakse, Wanapoiss kohe mõtlema: tarwis
talgusele minna, ehk saab säält midagi kätte.
Läinud teine linatalgusele.

Keegi ei tunnud wanapaganat ära kui ainult
Hans, kes ka talgusel olnud. See juhtunud
korra filmama, et külamehel hirmus pikad sõrme
küüned on. Hans aimama: kui see wanapagan
aga ei ole! Läinud ligemale, teinud juttu.

„Jõudu külamees! Oled wist õige kaugele,
et ei tunnegi!”

1164 Wanapagan wasta: „Jõudu tarwis! Ets
ole ka! Tulin siia külasse, juhtusin linatalgu
peresse. Beremees kutjus mindki pidust osa wõtma.
1165 Näen nüüd, et siin väga palju noori inimesi
koos. Ehk saan mõnest enesele pruudi!”

Hans wasta: „Jah noori neiusid on
meil kamaluga katkuda ja matiga mõõta. Kui
soowid, siis näita, misjugune su meele järele!”

Wanapagan õhkama: „Ühesugused ilusad kõik. Si tea, keda võtta, keda jätta. Silmad lähewad kirjuts, pää hakkab ümber käima, ei tea isegi!”

Seda nähes purskanud wanapoisi filmad tuld ja keel käinud ühest suu nurgast teise.

Seda kõik pannud Hans teraselt tähele.

Hans urjutama: „Tohoo täitmata! Ega sa ometi wanasarwik ei ole, et kõiki meie neiusid forraga enesele soovid! Mine põrgu! Meil on see mood, et üks mees ainult ühe naese saab. Kui see sureb, saab teise. Aga mitut forraga — ei see lähe!”

Wanasarwiku nime kuuldes taganenud wanakoll kolm sammui Hansust eemale ja teinud hoopis totra näo. Seda tehes wajunud mehikese müts pisut tagasi, nii et Hans selgesti sarwe otsakesi wanapagana pääs filmanud. Müüd Hansul aru selge, et wanasarwik ise talgule tulnud.

Hans kohe teist wiisi rääkima: „Kuule küllamees, kui mulle teine kord hääd liigud teed, küll siis sulle tubli tüdrukü soowitan. Kui ei, siis ei!”

Wanapagan wasta: „Miks ma siis ei tee! Olen ju kolmes kihelkonnas kosjas käinud, aga ikka ei ole ma weel naist saanud. Annan sulle koti täie kulda, kui mulle siit neiudest kedagi naefeks soowitad!”

Hans rahul sellega: Kaup küps! Käed kofku!

Wanapagan pistnud Hansule kohe koti kulda peosse.

Magamaheitmise aeg tulnud kätte. Hans wiinud wanakolli toa lakka, kus kõik talgulised puhanud. Liskanud wanakollile lina kuhu kaenlasse. Wanasarwik saanud linade ümbert kinni ja närima.

Hans natukesel aja pärast küsima: „Kudas mehib?“

Wanapagan wasta: „Mulle ei meeldi see naene sugugi. Hirmus puine ja luine teine!“

Hans trööstima: „Pole wiga ühtegi. Esi tülataks ikka kibe, pärast läheb aga magusaks!“

Wanapagan jäänud selle jutuga rahule. Näarinud lina luid, nii mis hambad ragisenud.

Silma söömata.

Jaan Rootslane Wõnnu kihelkonnast.

Wanapagan saatis Hansu puid raiuma. Lubas ise lõune söögi järele wiia.

Hans läks metsa, raius lõuneni puid. Waatas siis koju poole, kas ehk tuleb lõune tooja. Nägi aga, kudas wanapagan kodu hirwitas. Rõõmustas teine, et Hansu tüsjata saanud.

Hans sõnuma: „Dot, oot, küll ma sulle puru silma ajan!“ Seitis magama, magas kuni õhtuni.

Õhtu läks Hans koju. Wanapagan tuli hirwitades wasta: „Ega sa selle üle pahane ei ole, et ma sulle lõunat ei toonud?“

"Ei ole!" kostis Hans.

Teisel päeval saadeti Hans jällegi puid raiuma. Peremees lubas jälle lõunesöögi järele wiia Hans toppis taskud leiba täis. Läks metša, heitis magama. Ei raiunud halgugi.

Õhtu peremees küsima: "Ega sa pahane ei ole, et ma sulle lõunat ei toonud?"

Hans wasta: "Ei ole!" Hansul leiba weel taskus küll.

Kolmandamal päeval läks wanapagan sõerdu põletama. Sinna jõudes küsib wanapagan Hansu käest: "Kus puud?"

Hans wasta: "Raiumata alles. Ega sa selle pärast pahane ole? Sa ei toonud süüa, ma ei raiunud puid!"

Wanapagan ütleb: "Ei ole pahane!" Tah-
tis ise aga wiha pärast lõhkeda.

Hansu ja wanapagana kaup oli niisugune, et kumbki ei tohi teise üle pahandada. Selle pärast ei wõinud Hansule teha midagi.

Jäneste farjas.

Jaan Rootslane Wõnnu kihelkonnast.

Wanapagan forjanud farja jäneseid kofku ja pannud Hansu nende hoidjaks. Annud Hansule kõwa käsu kätte, et Hans ühtegi jänest ei tohi lasta kaduma minna.

Hansul oli niisugune pill, mida puhudes jäneseid kõik Hansu ümber kofku kogusiwad.

Wanapagan nägi, et jäneseid Hansu juurest ära ei läinud. Saatis selle pärast ühe poisii Hansu juurde, et poisii ühe jänese Hansu käest ära tooks. Andis poisile weel 100 rubla raha kaasa.

Poisii tuli, hakkas Hansu käest jänest kaup-
lema. Hans lubas 100 rubla eest poisile jänese
ära müüa.

Poisii andis 100 rubla ja kotti Hansu kätte.
Hans pidi jänese kotti pistma. Hans pistis aga
kiwi kotti ja andis kotti siis poisii kätte. Keelas
kõwasti ära enne kotti waadata kui poisii koju
jõudnud.

Poisii läis tüki maad. Hinnu tuli pääle
kotti waadada. Leidis jänese asemel kiwi kotist.
Wiskas kiwi maha, läks koju, waletas wanapa-
ganale, et küll jänese saanud, aga jänest tee pääl
kotist lahti pääsnud.

Wanapagan saatis teise poisii Hansu käest
jänest tooma. Sellelegi poisile pani Hans kiwi
kotti. Seegi waletas wanapaganale, et jänest
lahi pääsnud.

Nüüd saadeti kolmas poisii. Seesama palk.

Ei aidanud muu nõuu, Wanapagan saatis
oma naese „Radelsima“ Hansu juurde jänest
ära tooma. See tuli Hansu juurde, teretas lah-
festi ja küsis Hansu käest üht jänest enesele.

Hans wasta: „Wähemalt ei saa kui 300
rubla eest!“

Wanapagana naene andis 300 rubla.

Hans läks metsa, toppis kotti samblaid täis, andis Kadefilma kätte.

Kadefilm hoidis kotti kõvasti finni, et jänese wälja ei pääseks. Kodu Kadefilm ütles: „Wõit meie! Jänese käes!”

Wanapagan ütles: „Kui sa ühegi looma ta käest said ära petta, siis on Hansu eluõhtu käes!”

Kadefilm andis jänese kotiga wanapagana kätte. Wanapagan waatab: „Tulise pärast! Need on ju samblad! Jäneseft pole siin haisugi fees! Ei aita muud kui pean ise minema ja jänese ära tooma!”

Moondas ennaft nooreks meheks, pistis raha tasku, läks Hans tundis teise ometi koha ära. Wanapagan küsib Hansu käest jänest osta.

Hans wasta: „Ei saa muud kui mine, söö walge määra sõnnik ära ja maksa 100 rubla!”

Wanapagan lubas seda nõudmist täita. Seni töötas Hans jänese kotti pista.

Hans wõttis wanapagana koara finni ja pistis kotti. Wanapagan tuli sõnnikut söömast tagasi. Wanapagan kosis käega kotti läbi. Tundis: elaw loom kotis. Läks rõõmuga koju. Urwas Hansu nüüd enese peos olewat. Kudas ehmatas mehike aga, kui kodu jänese asemel koera leidis.

Sest saadik jättis wanapagan Hansu rahule.

Koht, kus Hans jäneseid hoidis, oli tasane maa. Praegu seisab selle koha pääl Tasa talu.

Uste kinnipanemine.

J. Kiwisät Kartsi.

Wanapaganal oli korra himu jahi pääle minna. Kutsus Hansu kaasa. Uksest wälja minnes ütles wanapagan Hansule: „Hans, pane uks tublisti finni, et üksigi sisse ei saa!“

Wanapagan läks eel metja. Hans wöttis peotäie naelu ja haamri ja naelutas ukse nii finni, et keegi enam sisse ei pääsnud.

Selle pääle läks Hans wanapagana järele metja.

Metjas tuli Hansule kodune lugu meelde. Tahtis ruttu näha saada, mis näo wanapagan teeb. Hakkas jelle pärast ütleva: „Peremees, peremees, meil täna jahi õnne ei ole. Lähme parem koju!“

Läksiwadgi koju.

Kodu wanapagan ust lahti tegema. Küll kiskus ja kiskus kahe käega ust, aga ust lahti ei saa.

Wiimaks wanapagan hüüdma: „Hansuke, Hansuke! Mis sa oled teinud! Sa oled ju ukse raudnaeltega finni löönud!“

Hans wasta: „Ega sa pahane ei ole? See on ju peremehe oma käst: Kästisid ise ukse tublisti finni panna! Seda ma tegingi!“

Ei aidanud wanapaganal muu nõuu kui pidi sepa sinna kutsuma. Sepp tegi ukse lahti.

Puu otsas peidus.

H. Küle Hallistest.

Wanapaganal tuli pärast kahju, et oma kulla oli Hansule jätnud. Läks metsa Hansu otsima. Lootis, et Hansu käest kulla kätte saab.

Hans sai wanapagana nõuust aru. Pani wanapagana kulla warjule. Ise aga ronis suure paksu kuuse otsa. Hakkab jään wilispilli mängima.

Wanapagan kuulis Hansu mängimist. Ruttu Hansu otsima. Otsis metsa risti ja põigiti läbi, ei Hansu kufagilgi. Ühel pool metsa ääres olles kuulis ta teiselt poolt wile häält. Läks sinna, ei Hansu jään ühtegi. Wile küll ligidal, aga Hansu ei kufalgigi. Wanapaganal ei tulnud meeldegi puude otsa otsima minna.

Baha meelega pidi wanapagan wiimaks metsast ära minema. Warandus Hansu!

Sigade karjas.

H. Küle Hallistest.

Korra jaadeti Hans sigade karja. Hansul oli see amet koguni wasta meelt. Päälegi ei tahtnud sead sugugi paigal seista, waid jooksiwad kõik laiali.

Hans leidis nõuu. Nottis sead maha, raius hännad ära, wiskas sead järwe. Hännad otsad heitis järwe pinnale wee pääle. Jooksis

siis ise kaebates koju: sead jooksnud kõik järve, ega tulla enam wälja.

Wanapagan kohe ise järve ääre sigu järwest wälja ajama. Sigade händu nähes wõttis wanapagan neist kinni ja tahtis sigu händu pidi järwest wälja tõmmata. Õnnetuseks tuliwad kõik hännad sigadel küljest ära. Wanapagan sai ainult peotäie sabasid. Sead ise jäiwad kõik järve.

Hans sai selle moega õnnelikult seakarjase ametist lahti.

D a l õ i k a m i n e .

J. Kiwisjät Karfist.

Korra ütles wanapagan Hansule: „Mine, lõika see oa mufake ära ja too nad mu kätte!”

Hans kohe walmis käsku täitma. Wõttis ühe oa kauna lahti, lõikas oa teral mufka küljest ära ja wiis wanapagana kätte. Ise ütles: „Säh, siin on see oa nuff!”

Wanapagan puhkes naerma. Ütles ise: „Hansuke, Hansuke, mis sa oled teinud! Sa oled ühe ainfa tera mufakese mulle toonud!”

Hans wasta: „Ega peremees sellepärast pahane pole? Ma täitsin ju peremehe käsku. Sa ise käskisid oa mufakest lõigata ja oma kätte tuua!”

Kaklemist pääl vaatamas.

H. Böder Wiljandist.

Korra läinud kaks meest linu lõugetades kaklema. Wanapagan ja Hans näinud seda lugu päält.

Wanapagan ütelnud Hansule: „Dot, vot, ma lähen sinna neile appi, siis nad teewad rohkem kára!“

Wanapagan läinud meeste juurde.

Hans aga roninud jalaja ülesse toa pääle lugu päält vaatama.

Selle pääle hakanud mehed õige kangesti tülitse, nii et teine tahtnud ju teise ära tappa.

Wanapaganal seda nähes tuline hää meel.

Hans aga pistnud pää toa päält wälja ja hüüdnud: „Lints, lants, links, lants! Minu wanamees ka jääl seas!“

Mehed kohtunud seda kuuldes üsna ära ja jätnud tülitsemise järele.

Wanapaganal olnud süda Hansu pääle kangesti täis. Ütelnud: „Mis sul siin asja oli! Ma oleksin siit warsti teise hinge enesele saanud. Ikka oled sina see, kes mulle kahju teeb!“

Vinade laotamine.

J. Kiwišat Karksist.

Kui Hans korra wanapagana linu leost wälja wõttis, ütles wanapagan Hansule: „Hans, laota linad ära ka!“

See läks wanapagan teiste tööd vaatama. Hans läks, tõmmas kõik linapeod sildemest lahti ja murdis kõik kiud üksi kolmeks. Laotas nõnda kahest koormast suure nurme täis.

Täki aja pärast tuli wanapagan tagasi. Hansu tempusid nähes wanapagan hüüdma: „Hans, Hans, mis ja nüüd oled teinud! Sa oled linad ära purustanud!”

Hans aga wasta: „Eks see olnud peremehe käst! Sa ise käskisid ju linu ära laotada!”

Wanapagan ümises iseeneses: „Mis ja teed teisega! Ikka tal õigus!”

Kirja saatmine.

J. Kiwi jäät Kartsiist.

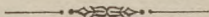
Korra kadunud wanapagana tütar ära. Wanapagan ütelnud Hansule: „Hans, mine tüdart otsima. Kui mu tütre kätte saad, siis saada mulle kiri, et teada saan, kudas lugu on. Ma ei jõua mure pärast seni oodata kuni koju jõuad!”

Hans läinud otsima.

Leidnud tütre üles. Võtnud kinda äärest tüki ära. See olnud sädeme kirja. Selle saanud wanapaganale.

Kui Hans koju jõudnud, ütelnud wanapagan Hansule: „Hans, Hans, mis pärast ja mulle kirja ei saanud?”

Hans wasta: „Ma saatsin kirja ju, nagu käskisid. Et mul muud kirja kätte pärast ei olnud, saatsin ma kinda kirja!”

S i s u.

	Lehekülg.
Eulase otsimine.	5
Eulase kauplemine.	6
Karuga rammu katsumine.	7
Wõidu jooksmine.	9
Uisamine.	10
Wistamine.	11
Kuia wistamine	12
Kiwi wistamine	14
Sõrmtooku wedamine.	14
Käe pigistamine	16
Wee toomine	18
Wee kandmine	19
Hobuse tõstmine	20
Tundmata loom	20
Augu puurimine	22
Augu tegemine	22
Pulga tegemine.	25
Kaewu kaevamine.	29
Heina niitmine	31
Pruude ladumine	32
Huntide lugemine	34
Puu wedamine.	37
Wiulipuu toomine.	39
Sauna tegemine.	40
Hiire püüdmine.	43
Söömine	45
Pähkli söömine	45
Poole aastane jõetmine	47

Härjaliha söömine.	48
Kartohvli küpsetamine	48
Borgandite küpsetamine	49
Piima ja karaski toomine	50
Nijud ja nairid	51
Kehe peksmine.	53
Suure tule tegemine	54
Sauna kütmine	55
Buu raiumine	56
Suuruse wõtmine	57
Kokkuhoidja	58
Härgade tapmine	62
Hammaste warna panemine	63
Lasste puhastamine	64
Karu küüsis	66
Jahi pääl.	66
Põdra püüdmine	70
Vii lastmine	71
Järwe kinnipanemine.	72
Tugew ja Wägew	75
Härja toomine	76
Olle tegemine.	77
Raua jätkamine.	78
Käte sojutamine	79
Uut moodi piip.	80
Tõrre all.	81
Kitse lüpsmine.	83
Silma rohi	84
Prillide tegemine	85
Sõrmeküüne raiumine.	87
Nadri lastmine	88
Kala püüdmine	89
Habeme kuldamine	90
Kõhuwalu arstimine	92
Torupilli mängimine	95
Raewu puhastamine	95
Hooste piinamine	96
Hooste tantfimine	99

Karjas käimine	99
Lepitus warjul	102
Lapse wahetamine	104
Sea niidus	105
Tapmine ja ülesäratamine	108
Kitse piim	109
Kepp ja ora	110
Palga maksmine	111
Röö kuffumine	112
Mesilaste küüsis.	113
Kuue nottimine.	115
Piimapüti tapmine	116
Sauna põletamine	116
Põgenemine.	117
Wanapagan põgeneb Hansu nime kuuldes	119
Wanapagan karjas.	120
Huntide küüsis	121
Pitse kimpus	123
Wagapagan karbis	124
Torupilli otsimine	125
Wanapagana surm.	126
Pastlate ärakulutamine	127
Peenarte puhastamine	127
Noa ihumine	128
Kuldnaha tegemine	129
Linatalgul	130
Ilma söömata	132
Jäneste karjas	133
Uste kinnipanemine.	136
Puu otjas peidus	137
Sigade karjas	137
Da lõikamine	138
Kaklemist päält waatamas	139
Linade laotamine	139
Kirja saatmine	140

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Выдано
из Запасных
фондов БАН
СССР

 Sind 20 fop.